

ABONAMENTUL
 Pe un an . . . 28.— Cor.
 Pe jumătate an 14.— "
 Pe 3 luni . . . 7.— "
 Pe o lună . . . 2.40 "
 Pentru România și străinătate:
 Pe un an . . . 40.— franci
Telefon
 pentru oraș și interurban
 Nr. 750.

ROMÂNUL

REDACTIA
 și
ADMINISTRAȚIA
 Strada Zrinyi N-rul 1/a
INSERTIUNILE
 se primesc la admini-
 strație.
 Mulțumite publice și Loc
 deschis costă șirul 20 fil,
 Manuscrise nu se in-
 napolază.

315 Mai

Trecutul nu este niciodată înapoia noastră, zice un poet francez, nici alături de noi, el merge înainte. Pe adevărul acesta s'a întemeiat întreaga civilizația franceză, adăugăm noi, fiindcă nicăiri mai mult decât în Franța nu s'a trimis mai adeseori înainte trecutul drept călăuz al viitorului, nicăiri nu s'a făcut mai mult din el un element de progres. Pe adevărul acesta se întemeiază, de altfel, și întreaga evoluția umană.

Trecutul nostru se începe cu adunarea de pe Câmpul Libertății. Tot ce-a fost în urmă a fost moarte, neexistență. Acolo pe malul Târnavelor a pornit să se miște acel punct mult mai mic ca boaba spumii ce-i stăpânul fără margini peste marginile lumii românești din această țară, acolo a început să se manifeste tainica putere a conștiinței noastre naționale. Și să nu ne gândim la persoane sau la forma manifestării — un suflet ca al lui Bărnăușu a putut să trăiască și a trăit chiar înaintea lui, iar revoluția putea să nu se întâmple — ci să ne gândim la cei patruzeci de mii de țărani reprezentanți ai nației și la cuprinsul actului lor politic, la jurământul lor prin care își afirmau voința de a trăi, nu numai ca oameni, ci și ca Români. Acesta este patruzeci-și-optul pe care-l trimitem și-l vom trimite totdeauna-să-și iafăle steagul înainte în luptele noastre, pe care nu-l vom lăsa niciodată în colbul istoriei, ci-l vom așeza vecinic la orizonturile noastre să facă istorie, patruzeci-și-optul conștiinței naționale treze, hotărâte, active.

De șasezeci-și-șase de ani, dela cel dintâi început de Mai românesc, calendarul nostru a rămas cu o zi înapoia celui care numără zilele guvernanților noștri. Se pare că și el vrea să indice cât mai mult prăpastia. Nu va trece mult, avem nădejdea, și această prăpastie se va săpa atât de mult încât nu va mai exista, se va înghiți prin ea însăși. Deplina noastră libertate națională odată câștigată, într'adevăr, între noi și Unguri nu va mai fi nici un motiv de despărțenie, adecă, fiecare cu libertățile lui, își va ști defini cărările vieții. Până atunci însă lupta noastră trebuie purtată cu îndărătnicie. Atacurile la care suntem expuși sunt din ce în ce mai violente. Dar tocmai violența acestor atacuri dovedește că ele nu mai pot ține mult. Și de altfel, oricare va fi viitorul, noi nu ne temem. Poporul care a știut să facă un 3/15 Mai 1848 nu poate să moară. El va ști să mai însemneze în cartea omenirii și altele, răzimat pe conștiința națională intrată în acțiune acum o jumătate de veac și mai bine.

Din patruzeci-și-opt până astăzi, apoi, noi în ciuda tuturor împotrivirilor, am progresat. Poporul nostru, oricum, reprezintă astăzi un capital material și moral îmbogățit. Avantgarda luptelor noastre, intelectualii, ni s'au

sporit și ni se sporesc, iar poporul se strânge din ce în ce mai mult în jurul lor. Și ceea ce constituie pentru noi un enorm pas înainte, este încheierea Regatului fraților noștri de peste munți. De unde acum sunt șasezeci-și-șase de ani abia dacă sufletul de profet al unui Nicolae Bălcescu se rătăcea pe la noi, astăzi întreagă Țara Românească e gata să ne sară în ajutor dacă cere trebuința; e gata și poate.

Legăturile dintre noi s'au strâns atât de mult încât despre o politică numai a Ardelenilor sau numai a Regatului nu mai poate fi vorba. Astăzi politica românească este una și aceeași pretutindeni în îndrumările ei generale. Și ce poate să însemneze o astfel de legătură, o astfel de intimitate frățescă, s'a dovedit prin recente evenimente și se va dovedi mai ales în viitor. Mărirea României după războiul din Balcani ne-a mărit și importanța noastră, sporirea prestigiului ei ne-a sporit și prestigiul nostru și dacă strălucirea baionetelor românești pe câmpiile Bulgariei a luminat Regatul regelui Carol, atunci ele ni-au umplut de lumină și pe noi, supușii lui Francisc Iosif. O dovadă simțitoare despre adevărul acestor afirmații sunt și faimoasele tratative de pace începute de contele Tisza. Inzadar s'a încercat presa ungurească să micșoreze prin pure negații existența unei presiuni hotărâtoare venită din partea României pentru îmbunătățirea sorții noastre. Această presiune n'a trebuit să vină pe cale diplomatică. Cu cât a venit mai puțin pe cale diplomatică, alegându-și calea largă și deschisă a influențelor tăcute, cu atât ea ne bucură mai mult. Aceasta înseamnă că România este înțeleasă și fără să vorbească.

Optimismul este fundamentala condiție a luptelor naționale. El impune pecetea însuflețirii, siguranța loviturilor și vindecarea rănilor. Noi suntem fericiți că putem să fim optimiști în mijlocul celei mai aprige campanii ce se duce împotriva existenței noastre naționale. Oricât de mult am suferi, oricât de mult am fi bătuiți, oricât de mult am fi omorâți, noi înviem din propria noastră cenuse, ca paserea Phoenix. Viitorul este al nostru. Trebuie să aibă sentimentul acesta orice Român din țara aceasta. Cine nu-l are nu e un bun Român sau este un Român desorientat. Din acest optimism, firește, nu vom culege însă niciodată neglijență și nepăsare. Nu, ci, întemeiați pe nădejdea biruinței și pe propriile noastre forțe vom merge înainte căutând gloria trecutului care a început să ne strălucească pe Câmpul Libertății dela Blaj.

O protestare legitimă a Albanezilor din România.

București, 14 Mai.

Știrile pe cari le primim din cea mai autentică sorgintă și cari nu suferă nici o desmințire, ne îndrituește să credem, că criza albaneză a intrat în cea mai acută fază. Politică nechibzuită a statului elen se manifestă cu mai multă intensitate prin trimiterea de noi trupe regulate — travestite în așa zisele batalioane sacre — în Albania de sud. Situația se înrăutățește pe zi ce trece și devine absolut intolerabilă. Iar Venizelos, cel înțelept oferă mării opinii publice civilizate; noi dovezi că domnește peste un popor, ingovernabil — achi vermitos — prin atrocitățile săvârșite asupra populațiilor pacifice din sudul Albaniei, populații, cari și-au exprimat de mult dorința lor cea mai arzătoare, că vor să rămâie ceea ce sunt, — Albanezi și Români, și în consecință vor să facă parte integrantă din statul albanez, cuprins în frontierele delimitate de comisiunea internațională la fața locului și că nu vor mai tolera, sub nici un cuvânt, cea mai mică amputare la sud. Cum era firesc, recente incursiuni grecești pe teritoriul albanez s'au repercutat cu iuteala fulgerului pretutindeni unde bate un suflet albano-românesc, și, în deosebi, în România, unde peste 25,000 de Albanezi, originari din zoana contestată a Albaniei de sud, se simt la ei acasă și trăiesc liberi și fericiți, ca în sânul lui Avram. Numai din orașul Corcea și împrejurimi sunt peste 5000.

E de notat, că toți Albanezii stabili în țară sunt însuflețiți de cele mai curate sentimente de dragoste de neam pentru patria albaneză și sunt gata să-și jertfească și puna și viața, când e vorba să-și apere independența Albaniei.

Ieri Colonia albaneză din București a convocat o întrunire de protestare împotriva atrocităților săvârșite de Greci în patria lor natală, sub pretext, de a favoriza populațiile creștine ortodoxe din Albania de sud, pe care Grecii prin abuz — Katahristikos — o denumesc Epir!

Oratorii, toți din partea locului, au stabilit, în chipul cel mai documentat, cu harta localităților în mână, că populațiile creștine ortodoxe cuprinse în teritoriile Albaniei de sud, sunt exclusiv, Albanezi și Români, afară doar de slujitorii de altare și agenții provocatori trimiși din Fanar și Atena spre a resvrăți pe creștini împotriva compatrioților noștri Albanezi musulmani, în favorul politicii panelenice.

Dar toate sforțările desperate ale statului elen vor naufragia și confuziunea ortodoxismului cu a elenismului nu se mai poate produce în Albania din ziua în care Areopagul ambasadurilor marilor puteri au decretat în Conferința lor dela Londra proclamarea Albaniei în stat național liber și independent.

Oratorii întrunirii de ieri au accentuat a-

supra faptului, că în Albania de sud Grecii n'au nimic de revendicat întru cât creștinii ortodoci din acea regiune, fără a umbla la școli albanezești, faptul numai că au trăit sub cerul liber al binecuvântatei Românie și s'au odăpat la instituțiile de cultură și civilizație românească, spre mândria lor, și-au format o conștiință națională albaneză prin eselență.

Mulțumită solitudinii constante și pârîntoșii a tuturor guvernelor românești din România, cauza albaneză a făcut progrese uimitoare și a dat Albaniei pe primii ei apostoli, pe primii ei conducători cari au aștrumoasa menire să îndrumeze pe compatrioții lor, ținându-i în întunecul ignoranței, pe calea salutară a progresului.

Albanezii naționaliști de pretutindeni și în deosebi, cei din țară și din America s'au deprins să vază în suveranii României pe cei mai legitimi protectori ai Albaniei. Intotdeauna și mai ales în aceste vremuri de grea cumpănă pentru patria lor asaltată din toate părțile de dușmani, își îndreptează privirile spre București și imploră prețiosul concurs al prea înțeleptului și marelui căpitan al României ca să facă să înceteze atacurile mișelești ale statului elen, care, în ingratitudinea sa proverbială, uită, că cu sânge albano-românesc s'a plămădit noua Eladă, cu bani albano-românești s'a ridicat instituțiile culturale, filantropice; cu bani albano-românești s'a organizat armata și flota elenă și cu a lor inteligență sclipitoare a fost regenerată Grecia decăzută.

În acelaș sens s'a protestat de către Albanezii creștini ortodoci și pe lângă reprezentanții marilor puteri acreditați în capitala României. S'a cerut să nu se admită nici unul din pretenziunile privilegii reclamate de emisarii mijlociți și nemijlociți ai guvernului din Atena, deoarece asemenea privilegii sunt de natură, nu numai să alimenteze discordia între populațiunile creștine ortodoxe, ci să știrbească și suveranitatea tânărului stat albanez.

Intrunirea a avut un caracter pe cât de liniștit pe atât de demn.

De câteva zile a venit în București și un

emisar special al dlui Venizelos: cunoscutul publicist și propagandist grec, d. Simos. A fost primit, în virtutea prieteniei greco-românești — pretutindeni cu o deosebită simpatie. D. Simos, ca să nu-și desmință origina sa elenă și să ne convingă odată mai mult, că Grecii n'au nici o măsură, nici la vorbe, nici la fapte, a îndrăznit să afirme într'un interviu acordat ziarului celui mai răspândit din România „Universul”, că mișcarea insurecțională din sudul Albaniei se datorește sentimentului patriotic al celor 200.000 de Greci pur sang! O aserțiune mai riscată, mai impertinentă și mai ofensătoare adevărului politic, etnic și geografic nici că se putea. Dacă o asemenea enormitate s'ar produce în Atena, Belgrad sau Sofia, neapărat că ar fi avut urmări balcanice. Din fericire la noi lumea s'a mulțumit să i se dea un răspuns cât se poate de delicat. Pe noi, cari cunoaștem pe acest tip de 25 de ani și mai bine nu ne a impresiionat cântuși de puțin, impertinența oaspelui grec. D. Simos este cunoscut cu tot trecutul lui ziaristic, căruia datorește situația lui splendidă pe care o are sub guvernul lui Venizelos.

Colecția ziarului „Patriș” al cărui director este d. Simos, este mărturia cea mai bună, că acest grec, a contestat întotdeauna atât existența neamului românesc în Balcani, cât și existența neamului Skipitarilor, confundând și pe unii și pe alții cu neamul elen, iar Albania nu este, după d. Simos decât o expresiune geografică.

Totuși Grecii prin politica lor nesocotită și prin fanfaronada lor insultătoare au reușit, cel puțin până în prezent, să tragă foloase reale din prietenia sinceră și nedesmințită a României pentru Elada și Elenii lui Venizelos.

Dar să nu se uite, că Grecii nu merită a-tăta încredere din partea României.

Promisiunile din Abbazia au rămas literă moartă; cele din tratatul de pace nu au început însă să se traducă în fapt; masacrele dela Corcea săvârșite cu premeditare* etc.

* Printre actele sechestrate s'a găsit și o listă de 100 de Români și 120 Albanezi din Corcea cari urmau să fie măcelăriți. Lista era întocmită de ofițerul grec Papadakis.

constituiesc pentru noi motive puternice, că Grecii nu înțeleg, sub nici un cuvânt, să-și modifice atitudinea lor față de noi Români precum și față de frații noștri Albanezi. Vom fi cei mai satisfăcuți dacă viitorul ne va desminte. Pyrrhus.

În jurul procesului dela Sătmar. În numărul său dela 10 Mai n. a. c. revista „Cultura creștină” din Blaj scrie următoarele despre procesul dela Sătmar:

„Născut dintr'o revoltă ce cuprinsese toată suflarea românească pentru știrbirea provinciei noastre mitropolitane de Alba-Iulia și Făgăraș, și ținând în mijlocul celei mai vii interesări a tuturor Românilor, procesul dela Sătmar este și va fi pentru toate vremile o pagină ce nu se va putea șterge din cartea vieții neamului nostru. Oricât s'a trudit justiția maghiară să degradeze pe păr. Mureșanu și pe soții lui de suferințe la rolul de „răsvrățitori ordinari împotriva autorităților”, asupra cărora se poate rosti cu inima liniștită osanda temniței ordinare, — avem convingerea, că n'a isbutit și de aceea credem că verdictul dela Sătmar va trebui să se schimbe. Dar ori se va schimba, ori nu, faptul că s'a putut ajunge la acest proces chiar în părțile atât de expuse ale Sătmarului și că țărâni-mea noastră de acolo a știut să aibă în decursul lui acea ținută demnă și lipsită de orice momente de șovăială, care ar face cinste chiar și celor ce se țin de pătura noastră cultă, — este pentru orice om nepreocupat o grăitoare dovadă despre puterea noastră de viață.

Ca mâne, când revizuirea bullei „Christifideles” va fi un fapt împlinit, și când Moftinul de unde s'au recutat „răsvrățitorii” se va alătura împreună cu celelalte parohii românești, iarăș la dicezele dela cari au fost rupte, vor pricepe și alții, mai bine ca acum, că mișcarea care a provocat „răsvrățirea” din Sătmar n'a fost o mișcare criminală... Iar păr. Mureșanu și soții lui vor avea atunci mângăierea, că au contribuit și ei la această isbândă, care nu putea să nu vină!

Până atunci aibă mângăierea curată pe care i-o poate da cuiva conștiința că și-a iubit și își iubește legea și limba”.

Examenle alegătorilor în com. Arad. Se cunosc până acum, următoarele rezultate: În cercul Arad s'au început Miercuri examenele. S'au făcut multe înștiințări. Cele mai

Tribunul.

Soarele asfințise.

Oastea lui Iancu era așezată împrejurul cetății. Unde și unde se zăria la lumina focului câte un cort alb, locuința căpitanilor, iar mai departe câteva căscioare ticluite în pripă din lemn, cari adăposteau pe tribuni.

Liniște domnia peste lagăr, căci oștenii trebuiau să se odihnească după învingerile dela Zlatna și Fântânele.

Și Iancu li-a spus-o înainte de culcare: „Ori răsbim mâne în cetate, ori aici ne prăpădim cu toții!” — Iar ostașii cu căciulele în vârf de lăncii i-au răspuns: „Să ne trăiești și să ne vezi!”

De aceea s'au așezat cu toții în pace, să-și reculeagă puterile pentru ziua următoare...

Numai în jurul casei tribunului Noru mai mișunau oamenii.

Căscioara lui de lemn era abia la câțiva pași de zidurile cetății, căci strașnicul tribun vota să fie cel dintâi care să străbată în cetate.

Noru a fost om de frunte într'un sat din munți și când dușmanii i-au pustiit căminul—i-au ucis și necinstit nevasta și i-au răpit fata — atunci Noru a jurat răsbunare crâncenă.

A apucat un drug de fer și a intrat în tabăra Iancului. Avea putere uriașă și la Fântâ-

nele a săvârșit minuni. Dintr'o singură rotitură doboră câte cinci dușmani la pământ, cu pumnii sfărâma teasta altor cinci și după ce-i amorțiau mâinile, se băga cu spatele sub pântecul calului și-l prăvălea în ripă cu husar cu tot.

Toți îl cinsteau pentru vitejia lui și Iancu l-a numit tribun, dându-i să-și aleagă pe lângă el o ceată de treizeci lănceri și un căpitan.

Atunci Noru și i-a ales pe toți aceia, cari nu prea ascultau de cuvântul comandanților, în frunte cu un căpitan, despre care numai bine nu se auzia. Căci voia să facă oameni din ei, ca să nu fie nici un oștean cu nume rău în tabăra românească.

Aceștia deși se temeau de tribun, nu-l prea ascultau la început: umblau haimana noaptea pe ascuns și se certau.

Așa mișunau și în noaptea aceasta.

Dupăce se mai înteeți sgomotul, Noru ieși în prag. Câțiva oșteni cari la pâlăitul slab al flăcării îi văzuseră apărând făptura lui de urias, se deteră înapoi cu șfială. Iar când scăpătă luna de după un nor și îi învederă întreagă statura, ca la un semn se liniștiră toți și se retraseră. Numai căpitanul își mai făcea de lucru pe lângă foc.

— Ce nu te odihnești, tribune — îi zise Iul Noru cu glasul pitigăiat, deși știa bine că tribunul nu prea doarme — dușmanii nu cutează să dea în noi și avem străjeri bunii!

Ochii tribunului sclipiră ca două scânteii în

întunec și glasul ca un trăznet îi detună răspicat:

— Vă întreb eu pe voi, de ce nu v'ați așezat?!

Căpitanul tuși de-și mai dresse glasul, apol smerit și tărăgănat îi răspunde:

— Apoi... să nu te superi, tribune... Vezi că nici noi n'am stat de geaba, c'am prins doi dușmani...

Noru îl măsură o clipă cu privirea din creștet până'n glesne și îi porunci scurt:

— Aduceți-i la mine!

Intră apoi în casă și aprinse lumânarea.

Curând se ivi căpitanul conducând doi tineri: un flăcău îmbrăcat domnește și o fată, cari înaintau posomorîți, legați mână în mână. Căpitanul îi împinse pe ușă, apoi în vârf de degete lor se apropie de o crăpătură și privi înăuntru. Știa că fiorosul tribun ucide fără milă orice dușman ce-i cade în mână, mai ales pe iscoditori dupăce i-a descusut. Dar presimția că cu tinerii aceștia n'are să se întâmple așa, deoa-rece au venit să se predea de bună voie; fata încercase chiar să le spună ceva românește — și vorbea bine — numai cât i-au astupat gura...

...Și cum privia prin deschizătura a văzut cum fata deodată cu un strigăt sălbatec cade în brațele tribunului, care uluit o netezește pe păr, o sărută pe frunte și un zimbet amar i se furișează pe față...

Căpitanul acum întâiașdată l-a văzut pe tribun cu fruntea înseninată. Stătu mirat o clipă,

multe — v
cercurile A
țin de pat
minat pest
fost respi
pentru cer
au fost re
lui exam
proape la
mâni. Car
r o ș se b e
Maiu. Re
ne u l u i.
mulți mag
Mai înapo
In 18 Ma
țare, la F
s'au înști
rie i (?)
e 20 Mai
menele în

In jur
acest titlu
Creștină”

„Pe lă
catolic m
număr tre
o confere
că se va
vinciei no
sidiul l.
Blaj, în 2
copii noș
capitulul
delegat a

„Hajd
noastră
bună sau
dreptul
norocoas
biserici.
buit deci
stei ches
prejurar
nicatul c
destăinu
lor luat
dura col
care nu
s'a stab
lească -
stentei
avut înt
benefici

apoi că

se gân
Nor
leşinat
nedume

— I
pitanul
le lași

O p
ca să-l

tu ține
să te r

Nor
du-l în
neze t
mâna
ingaim

—
—

dar eu
Ap
pătul

Dintr'
lungă,
celalal

—
mânde
vreme
Că
aprop

multe — vre-o 60 — din comuna Macea. În cercurile Aletea și Pecica examenele țin de patru zile. Comisia dela Pecica a examinat peste 400 de inși, din cari numai 2 au fost respinși. Marți s'au început examenele pentru cercul R a d n a. Din 500 de înștiințați au fost respinși 12. În cercul B o r o ș i n e u l u i examenele se încep în 20 Maiu. Sunt aproape la 400 înștiințați, trei sferturi Români. Cam aceeași e situația și în cercul B o r o ș e b e ș u l u i. Examenele încep, aci, în 22 Maiu. Recordul l-a ajuns cercul C h i ș i n e u l u i. Vre-o 800 s'au înștiințat, mai mulți maghiari decât Români, precum se zice! Mai înapoi a rămas cercul H ä l m a g i u l u i. În 18 Mai se împlineste termenul de înștiințare, la Hălmaგიუ, și până acum numai 6 inși s'au înștiințat. Puțini, abia 60, și în cercul Ș i r i e i (?) Cea din urmă zi pentru înștiințare e 20 Mai. La Târnova tot așa de puțini. Examenele încep în 28 Mai.

În jurul conferenței episcopale din Blaj. Sub acest titlu d. Dr. Alex. Russu publică în „Cultura Creștină” următoarele:

„Pe lângă conferența obișnuită a episcopatului catolic maghiar — de care ne-am ocupat într'un număr trecut —, primăvara acestui an ne-a adus și o conferență, mai puțin obișnuită, dar care credem că se va obișnui tot mai mult, — a episcopilor provinciei noastre mitropolitane. Ea s'a ținut sub presiunea I. P. S. Sale mitropolitului Mihályi, aici în Blaj, în 25—26 Aprilie, participând pe lângă episcopii noștri, cari s'au înfățișat cu toții, și membrii capitolului nostru metropolitan, precum și câte un delegat al capitelor din diecezele sufragane”.

„Hajdudoroghul a ajuns să fie pentru biserică noastră mai mult decât o chestiune de viață, mai bună sau mai rea, ea este — putem zice — de-a dreptul o chestiune de existență, dela rezolvirea norocoasă a căreia atârână întreg viitorul acestei biserici. Cea mai mare parte a desbaterilor a trebuit deci să se învârtă în mod firesc în jurul acestei chestiuni, după cum reiese aceasta și din împrejurarea că în seria obiectelor discutate, comunicatul o pune la loc de frunte. Comunicatul nu ne destăinuiește nimic în ce privește meritul hotărârilor luate, ne spune numai că s'a stabilit „procedura comună de urmat”, și noi avem convingerea, care nu credem să ne înșele, că această procedură s'a stabilit — pentru că așa a trebuit să se stabilească — în senzul unei revizuirii favorabile existenței și viitorului bisericii noastre. Numai așa a avut înțeles ca conferența să se mai ocupe și de beneficiile canonicești, de păstoria credincioșilor

din America și plane de biserică și casa din Roma, care vrea să fie o garanță a Romei, că provincia noastră mitropolitană și ritul ei — cărora va fi dedicată — vor rămânea românești. Fără o revizuire favorabilă nouă, abia credem adecă să fie putere, care să poată opri ruina bisericii române unite, rostul și menirea strălucită a căreia abia viitorul e chemat să le pună în adevărata lor lumină...”

Comitatul Turda-Arieș și chestia românească. Adunarea congregațională a comitatului Turda-Arieș discutând ieri adresele privitoare la tratativele contelui Tisza cu Români, a primit unanim o rezoluțiune, prin care declară, că aprobă propunerea păcii cu Români, dar condamnă tonul întrebunțat în adresa comitatului Cluj. Adunarea a mai declarat că nu e adevărată afirmațiunea opoziției că Ungurii s'ar fi înstrăinat de tripla alianță, ci din contră în cursul războiului balcanic alipirea la tripla alianță a devenit și mai strânsă.

Asuprirea Macedo-Românilor în Serbia-nouă. Ziarul „Dreptatea” din București primește din Bitolia (Sârbia-nouă) un raport amănunțit despre asuprirea Macedo-Românilor din partea autorităților sârbești. În acest raport se spune între altele: În cursul războiului balcanic mizeria Românilor n'a fost așa mare ca azi. Procedeele autorităților sârbești față de Macedo-Români sunt adevărate hoții. Comune curat românești sunt constrânse să dea sume enorme pentru înființarea și susținerea școlilor sârbești. Sârbi nu se pot împăca cu gândul, că în Serbia-nouă există și Aromâni, cari doresc să aibă școlile și bisericele proprii cum s'a stipulat în contractul de pace dela București. Autoritățile sârbești au pornit împotriva a tot ce-i românesc o adevărată acțiune de distrugere. Raportorul descrie mai multe cazuri cari dovedesc aceasta și provoacă guvernul român ca să intervină energic la Belgrad pentru apărarea Românilor din Sârbia-nouă.

Limba de catechizare în școlile medii. În legătură cu ordinațiunea dată nu de mult privitor la catechizarea în limba maternă în școlile elementare, ministrul de culte și instrucțiune Bela Jankovich prin ordinațiunea sa Nr. 32268/V 1914 normează chestia salarizării cateheților dela școlile medii, așa că directorii școlilor medii sunt obligați a vidima chitanțele cateheților și în cazul când aceștia propun religia în limba elevilor.

Germania și Austro-Ungaria față de România. Secretarul de stat pentru afacerile externe ale Germaniei Jagow în discursul ce l-a rostit ieri

în Reichstag asupra politicii externe a Germaniei a spus privitor la România:

„Un mare merit în câștigarea rezultatelor de până acum îi revine atitudinii înțelepte moderate și mijlocitoare a României. Marea înțelepciune a domnitorului și guvernului ei ne dă garanții că România și în viitor va ține la această politică și va lucra împreună cu vechii ei prieteni la menținerea păcii create în Londra și București. Noi suntem ferm hotărâți, ca să ne întrepunem pentru interesele noastre și ale aliaților noștri ori unde și ori când ni se dă prilej”.

„Neue Freie Presse” comentând acest pasaj al secretarului Jagow scrie: Secretarul de stat german s'a exprimat în termenii cei mai călduroși despre meritele regelui român și a bărbatilor de stat români, cari prin atitudinea lor înțeleaptă, cumpătată și mijlocitoare au contribuit la consolidarea păcii. E de cea mai mare importanță, că secretarul adaogă, că el speră, că România va lucra și pe mai departe împreună cu vechii ei prieteni la consolidarea acestui opere. Tonul întrebunțat în expozeul contelui Berchtold față de România e esențial mai rece. Recunoștința față de politica României a lipsit cu totul din expozeul ministrului de externe austro-ungar, care a declarat numai, că nici un bărbat politic serios nu poate să dorească o schimbare în direcțiile fundamentale ale politicii României”.

România și Austro-Ungaria. În numărul mai recent al revistei „Österreichische Rundschau”, redactorul politic al acestei reviste baronul Chlumetzky se ocupă într'un articol cu relațiile dintre România și Austro-Ungaria și în baza actelor diplomatice din Cartea roșie încearcă să dovedească că ministerul de externe austro-ungar de fapt a sprijinit cu cea mai mare afabilitate străduințele României. Conte Berchtold a făcut însă o mare greșală că acest sprijin l'a dat tot pe ascuns, nedând nici o atenție opiniei publice, care ar fi fost apoi sedusă de dușmanii triplei alianțe. Baronul Chlumetzky concludă ca pe viitor să i se dea o mai mare atențiune opiniei publice. E interesant însă că autorul nu amintește nimic despre chestia românească din Ungaria ca și când aceasta n'ar avea nici o influență asupra formării opiniei publice a regatului român.

Asupra articolului baronului Chlumetzky vom reveni.

apoi căpătă curaj la vederea aceasta și fără să se gândească mult intră și el înăuntru.

Noru tocmai le deslega mâinile și dădu fata leșinată în brațele tânărului, care privia și el nedumerit.

— Pasărele astea eu le-am prins — zise căpitanul trăgând ușa — d'ăia s'ar cădea să mi le lași mie...

O privire încrunțată a tribunului fu deajuns ca să-l domolească.

— Ori... știi ce, tribune, lasă-mi fata mie, tu ți-ți coconul, că-i de neam nemeșesc, poți să te răsbuni pe el.

Noru rămase și mai departe tăcut, privindu-l încrunțat. Căpitanul știind ce va să însemneze tăcerea, se trase îndărăt spre ușa, puse mâna pe clanță și de acolo mai îndrăzni să ingaime:

— ...Ori și mai bine ar fi să-i sortim...

— Fie! — strigă amenințător tribunul — dar eu voi alege cum!

Apucă un butoi cu iarbă de pușcă de sub pătul și îl așeză cu ușurință în mijlocul chiliei. Dintr'un lat de pânză sfârtică nervos o fâșie lungă, cu un capăt o potrive în butoi, iar de celalalt capăt o aprinse.

— Pășește căpitane! Vino să ne așezăm amândoi lângă butoi și care vom sta mai multă vreme, acela să câștige!

Căpitanul mai mult de frica tribunului se apropie și se pitulară amândoi lângă vas.

Când fu fitilul aproape ars de jumătate, căpitanul se ridică și zise:

— N'ar fi mai bine să ținem fata amândoi? Urmă iarăș tăcere, numai punni tribunul se strânseseră și fata păru că mișcă în brațele tânărului retras într'un colț.

Când fu fitilul numai de două palme dela praful, căpitanul sări speriat și o tuli afară în noapte, murmurând ceva printre dinți.

— Laș!... — șopti tribunul în urma lui, apoi își scoase luleaua din șerpar, o curăți, o umplu cu tutun și aprinse cu fitilul aproape ars, care-l aruncă și-l strivi cu talpa opincii.

În clipa următoare fata deșteptată îi căzu la picioare și-i îmbrățișă genunchii:

— Tată, am scăpat, am venit, primește-ne...

— Cine-i ăla? — întrebă Noru cu fața întunecată, arătând cu ochii spre tânărul care sta zăpăcit în colț.

— Tată, e nemeș, m-a scăpat din ghiarele cătanelor, m-a ținut la el și eu l-am adus... și-a lăsat neamul pentru mine...

— ...Și-a lăsat neamul!... — repetă tribunul privind cu dispreț spre tânăr. Apoi își ridică fata dela pământ și cu glasul înmuiat spuse sentința:

— Nu! La noi în tabără nu puteți sta. Dușmanul nu ne poate fi prieten și noi cu ei niciodată nu ne-om împăca! ...Iar tu, fata mea, n'ai mai avea trai printre muerile noastre cu bărbatul tău străin și eu m-aș rușina... Dar ești fata mea nenorocită, trebuie să te scap...

Aci tribunul se înecă, rămase puțin îngân-durat; apoi urmă:

— ...Acum e trecut de miezul nopții... Mergeți cu Dumnezeu, treceți granița în țară; acolo veți trăi în pace și, poate, după potolirea răzmeriții... Dar plecați, salutați străjerii cu cuvântul „Iancu” și veți trece liniștiți...

Fata tristă îi sărută mâna, tânărul voi și el, dar tribunul nu primi. La plecare fata mai stătu o clipă nehotărâtă în ușa, dar tribunul își întoarse fata în altă parte...

...Ușa se închise și tinerii pieriră în negura nopții... Iar tribunul se așeză pe butoi, își îngropă fata în palme și astfel rămase dus pe gânduri până în zori...

Un sgomot de afară îl făcu să tresară când mijia de ziua. Ușa fu isbită în laturi și înăuntru năvăliră oștenii în frunte cu căpitanul, care ținea leșinată în brațe și cu vestmintele rupte pe fata lui, pe care Noru o credea fericită, departe...

Căpitanul începu să vorbească fără ca să-l lase pe tribun să se desmeticească:

— Văzuși că-ți fugiră coconășii și tot eu i-am prins afară de lagăr, lângă dușman! Pe domnișorul cela l-am făcut să muște în țărână, dar fata mi-am ținut-o mie, auzi, mie să mi-o dai, toată ceata ta zice așa!...

— Da, așa-i, căpitanului să i-o dai! — ziseră în cor ostașii răsvrățiți.

Noru abia stăpânindu-și furia le zise:

— Aveți să-mi spuneți mai înainte, zis-a

Mangra la București.

Academicianii n'au stat de vorbă cu el. — Studenții l'au huiduit și l'au insultat.

Arad, 16 Mai.

Sunt anumite acte omenesti în fața cărora nu știi ce atitudine să iei, să râzi, să plângi sau să te revolți. Indrăzneala trădătorului Mangra de a se prezenta în capitala României la ședințele Academiei face parte dintre aceste. Nu știm cum s'o calificăm. Nu-i găsim, cu mintea noastră și cu sentimentele noastre de oameni normali, nici o explicație. Într'adevăr, ce a căutat acest excomunicat al cinstei naționale în inima Țării Românești? De unde și-a luat obrazul să calce pragul celei mai curate instituții românești? De unde lipsa de cel mai elementar bun simț în a-și atinge murdăria de altarul sufletului românesc?... Trebuie că Mangra a ajuns într'un hal de completă degenerare morală. Decăzută îl știam, dar astăzi ne pare deadreptul nebun. Auziți, oameni buni, să fii Mangra, să fii cel mai scârbos tip al trădării de neam și să pleci la București, să te urci în tren ca orice om cinstit, să treci granița fără nici o teamă și într'o bună dimineață să te trezești în capitala României, s'o apuci pe Calea Victoriei și să deschizi ușa Academiei, arcopagul conștiinței noastre naționale, s'o deschizi, să intri și să ai tupeul să întinzi mâna nemuritorilor științei și literaturii românești!... A, nu, aceasta este o curată nebunie a obrăzniciei, aceasta trece peste înțelegerea noastră și trebuie să fii un Mangra ca s'o poți cuprinde. Ce am fi putut înțelege ar fi fost să-l fi văzut pe nerușinatul călugăr cum trece în România, cum se infundă într'o mănăstire, singur, undeva în vr'un codru din Carpați, cum își trage palme, se schingiuie și se leagă de stâlpi, supunându-se celui mai aspru regim de anahoret, pentru ispășirea grelelor lui păcate. Dar în București și la Academie?! Aceasta, nu...

ei numele lui „Iancu” când i-ați năvălit? Spuneți-mi rostit-au numele Iancului, când știți că nu-i iertat să vă atingeți de nimeni? Spuneți!

Lăncerii se priviră unul pe altul; numai căpitanul răspunse fără preget:

— Nu, n'au zis nimic!

Se făcu tăcere de moarte. Atunci fata care sta palidă la picioarele tribunului, începu să îngâne mereu, ca în vis: „Iancu, Iancu... tată...”

Tribunul sări ca ieșit din fire, se urcă pe butoi și răcni turbat:

— Voi mișei, lașilor, căni! V'am adunat să fac oameni din voi ca să curățesc tabăra de nemernici! Fata mea!... Pieriți mai bine decât să aduceți rușine pe oastea românească și numele meu! Pieriți! Ingenunchiați! Rugați-vă!!!
Toți căzură ca trăzniți în genunchi, numai căpitanul cu părul vălvoi se mai repezi să-l împiedice pe tribun, care trase un pistol dela șerpar și-l descărcă în butoiul cu iarba de pușcă...

O detunătură groaznică cutremură pământul și sculă toată tabăra în picioare.

Era în zori.

Casa lui Noru pierise dela suprafața pământului și zidurile cetății din apropiere erau dărimate pe o întindere mare.

Românii năvăliră fără amânare și când soarele a răsărit, steagul revoluționar l-a salutat de pe turnuri...

...Iar pe locul unde era casa tribunului Noru se vede și azi o scobitură în stâncă — și urmașii nu știu ce va să însemne....

Cassian R. Munteanu.

Un singur lucru înțelegem din toată această călătorie nebunească. Mangra voia să se reabiliteze oarecum. Cu desăvârșire desprețuit și de stăpânii cărora nu le folosește nimic și de neamul lui care-i pronunță numele încercând aproape o neplăcere fizică, dorea să pipăie marea cu degetul în România. Și și-a ales pentru această petecire a camilafcei lui sparte tocmai Academia. Firește, seninul loc al gândirei românești, își va fi zis trădătorul, nu-mi poate răspunde după cuviință necuviinței mele, iar eu pot să exploatez delicateța. Atâta numai că s'a înșelat în combinații. Academicianii l'au incunjurat toți, după cum ne-a telegrafiat corespondentul nostru, iar d. N. Iorga, ilustrul nostru istoric căruia a avut nemaipomenita impertinență să-i întindă mâna, probabil ca să-l compromită, i-a întors spatele. La ieșire, după ședințe, studenții l'au huiduit și l'au insultat chiar, studenții naționaliști pe cari îi felicităm călduros pentru gestul lor de revoltă spontană, prin care ne scapă de rușinea de a-l fi lăsat pe trădător nepedepsit. Bătăia pe care i-au aplicat-o a meritat-o, fiindcă el se vede că numai în chipul acesta mai poate fi adus la realitate.

Mai la vale publicăm ce spune „Pester Lloyd”, organul nemțesc al guvernului, despre primirea vrednică de care a fost împărțit Mangra la București. Trece peste considerațiile umanitare ale ziarului budapestan cari nu pot fi aduse în combinație în cazul de față și ne oprim la apelul ce-l face după o intervenție la guvernul românesc. Acesta ne dă de bănuț. Nu cumva Mangra a fost trimis anume, cu scopul de a provoca scandal, la București? Se prea poate atunci la spatele inconstienței călugăr se ascunde guvernul. În delegațiile austriace au răsunat prea multe glasuri în favoarea României și a Românilor transilvăneni, astfel încât Tisza ține să producă „dovezi” despre iloyalitatea românească față de un agent al maghiarizării. Vom vedea și vom reveni.

Cât privește hotărâta atitudine a Academiei ținem să mulțumim în special președintelui ei, dlui Dr. C. Istrati ilustrului chimist și mare român, pentru demna atitudine ce a luat față de scârbosul trădător al nostru.

„Pester Lloyd” și trădătorul dela Orade.

Iată ce scrie organul guvernului ungar:

Din București ne sosește știrea telegrafică, că deputatul din camera ungară Vasul Mangra, care se știe, face parte din clerul înalt al bisericii greco-catolice(?) române din Ungaria, a fost acolo atacat și insultat pe stradă de studenți. Vasul Mangra e vicar episcopesc; reverenda lui nu l'a putut apăra împotriva brutalității străzii din București. El e un moșneag neputincios; aceasta însă nu i-a împiedecat pe studenții români să se atingă de el în chipul cel mai brutal. Dar Vasul Mangra s'a înfățișat și ca oaspe în București; elevii Ligei culturale au dovedit însă, că în ochii lor nu valorează nimic sanctitatea dreptului de oaspe. Și toate aceste pentru ce? Pentru că Vasul Mangra în tinerețe lui a fost însuș un sovunist, iar în anii mai copti s'a convins, că Românii trebuie să-și caute binele lor incorporându-se loial în ordinea politică a statului ungar. Prin aceasta Mangra a devenit un spin în ochii naționaliștilor, și a atras asupra sa ura neîmpăcată a acestora. Un preot, un moșneag, un oaspe a fost maltratată în București, deși el ține credincios la naționalitatea sa română; e maltratată, pentru că nu-l pot ierta atitudinea lui loială față de patria sa maghiară. Cu scârbă și revoltată își va întoarce fata opinia publică a întregii lumi civilizate dela aceste excese de brutalitate sălbatecă.

In Ungaria însă se va aștepta în general că guvernul din București nu va întârzia, ca brutalitatea săvârșită împotriva unui membru al corpului legislativ ungar să o repare în chip corespunzător.

Cum povestesc ziarele ungurești faptele.

Ziarele ungurești au următoarele știri:

Încă Miercuri d. Dr. Istrati, președintele Academiei, l'a făcut atent pe Mangra să nu se prezinte la ședințe fiindcă nu-l dorește nimeni și nu garantează că nu se vor produce incidente. Mangra s'a dus însă cu toate aceste, fiindcă „se crede tot atât de bun român ca și alții!” În fața acestei declarații, Miercuri înainte de ședința publică, membrii Academiei, afară de Mangra, s'au constituit în ședință secretă să hotărască asupra atitudinii ce vor lua. Rezultatul consfățuirii a fost că d. A. Saligny, fostul președinte al Academiei, a mers la Mangra și i-a comunicat că nu sunt încântați de prezența lui deoarece întreaga Academie română îi detestă politica ce face în Ardeal. Mangra a rămas totuși, iar academicianii demonstrativ s'au așezat în cealaltă parte a incintei și nu i-a vorbit nici unul nici un cuvânt. Către sfârșitul ședinței, s'a răsgândit și s'a hotărât să plece. În curtea Academiei îl așteptau vr'o 200 de studenți cari cum l'au văzut au început să-l huiduiască: — Trădătorule, cum ai îndrăznit să vii aici?! Mizerabilule, pentru ce ai trădat patru milioane de Români? Mangra a cercat să-și ajungă repede trăsura care-l aștepta dar chiar și urcat în trăsura n'a putut să scape. Studenții au spart ferestrele și pielea acoperișului huiduindu-l mereu. Unul l'a lovit cu pumnul de i s'a infundat pe urechi pălăria. Altul a închis porțile, iar Mangra a început să strige: — Deschideți porțile, mă omoară!

După plecarea lui Mangra d. N. Iorga a cerut președintelui Academiei ca în ședință extraordinară să-i dea voie să vorbească despre „Trădătorii neamului românesc”.

Dela Academie Mangra a mers direct la d. I. I. Brătianu, prim ministrul român, căruia i-a anunțat pățaniile pe cari le-a pățit. „Viitorul” organul semioficios al guvernului aprobă însă atitudinea studenților și a Academiei.

Declarațiile dlor Dr. C. Istrati și N. Iorga.

Relativ la incidentul cu Mangra d. Dr. C. Istrati, vicepreședintele Academiei, l'a declarat corespondentului lui „Az Est” următoarele:

— Vicarul Mangra a fost Mercuri seara pe la mine. L'am primit foarte rece și l'am dat să înțeleagă că mi-ar părea mai bine să nu-l văd de loc. Noi ca de obicei l'am invitat la ședințe pe toți membrii Academiei, numai pe Mangra nu, pentru că el prin atitudinea lui contrară politice urmate de Românii din Ardeal, ne-a jignit adânc în slujbențele noastre naționale. Noi îl considerăm de trădător și procedăm ca față de un trădător.

D. Nicolae Iorga a spus:

— De regretat că Mangra a provocat demonstrațiile de ieri. A făcut rău că s'a prezentat la Academie și noi primindu-l astfel, ne-am făcut numai datoria.

Mangra zice:

Corespondentul lui „Az Est” l'a cercetat și pe Mangra, care a deplasat la hotelul „Metropol”. Iată ce spune Mangra despre bătălia de ieri:

— Adevărat că pe mine nu m'au invitat la ședința de ieri a Academiei, dar regulamentul Academiei spune anriat că membrii pot absentă dela ședință numai în caz de boală, ori reținut din alte motive concrete. Nu înțeleg ce amestec are Academia bucureșteană în politica românească din Ardeal. Voi cerceta și pe viitor ședințele Academiei și dacă mă vor apostrofa, le voi răspunde. Insulta ce mi s'a adus, îi atinge și pe credincioșii mei. Eu, care sunt membru al parlamentului maghiar, nu ca deputat voi reagu la cele întâmplute, ci ca Român și ca membru al Academiei Române voi răspunde.

Academia decide excluderea lui Mangra.

București. — (Ora 11 noaptea). — *Astăzi Mangra a fost iarăși așteptat de studenți înaintea Academiei. D. prefect al poliției a intervenit rugând studenții să evite scandalul, ceea ce studenții promit. Studenții au organizat o manifestație vrednică.*

Mangra temându-și pielea a rămas închis la hotel.

Academia Română decide unanim excluderea temporală a lui Mangra, deoarece excluderea totală ar fi posibilă numai modificând statutele prin parlament. — N.

Intervenție diplomatică pentru Mangra.

Noaptea târziu ni se telegrafiază din Budapesta: **Ministrul de externe, contele Berchtold și primul ministru ungar contele Tisza au primit azi raport oficial despre insultarea lui Mangra în București. Ministrul de externe contele Berchtold l'a îndrumat imediat pe ambasadorul austro-ungar din București, contele Ottokár Czernin să ceară satisfacție dela guvernul român pentru insultarea lui Mangra și să pretindă pedepsirea celor vinovați.**

Chestia românească în camera ungară.

— Discursul dlui deputat Dr. Ștefan C. Pop. —

La discuția proiectului de apropiere deputatul român d. Dr. Ștefan C. Pop a rostit următorul discurs:

— On. cameră! Imi ridic cuvântul la proiectul de apropiere, pentru de a fixa în numele partidului meu punctul nostru de vedere principal.

On. cameră! Cu prilejul discuției parlamentare a tratativilor, cari au avut loc între d. ministru președinte contele Ștefan Tisza și comitetul național român am arătat motivele noastre, pentru cari nu trim cea mai mare neîncredere față de guvern. Acum proiectul de apropiere ne așază iar în fața chestiei de încredere și dacă noi nu votăm acest proiect, o facem aceasta, fiindcă nu avem încredere față de guvern. Tot spre a fixa punctul nostru principal de vedere și-au ridicat cuvântul mai mulți colegi deputați ai mei în decursul debaterii bugetului. (Zgomot).

Președintele: Rog liniște!

Dr. Ștefan C. Pop: Tocmai pentru acest cuvânt n'am să reflectez la buget, ci voiesc numai să relev acele fapte și circumstanțe regretabile, cari dovedesc, că din cele 2 miliarde și un sfert de milion, la cari contribuie în măsură formidabilă naționalitățile și mai vărtos contribuim noi Români, numai foarte puțin se redă poporului nostru. Și ce ni se redă, încă nu este binecuvântare pentru noi; ceea ce primim ca ajutor pentru școale ori congruă, asta o plătim foarte scump prin dependența culturale noastre naționale și a reprezentanților și apărătorilor firești ai poporului nostru. Am remarcat și am dovedit adeseori această afirmare.

Cât privește punctele generale de vedere, marile interese ale statului, ajunge să mă provoc la cuvintele rostite acum de curând de către baronul Nicolae Sennyey, că anume noi facem o astfel de politică economică, în urmarea căreia râurile și apele, cari în alte state ale continentului sunt o binecuvântare, la noi sunt adevărată plagă.

N'am să mă ocup mai pe larg de această chestie, ci intenționez să relev acelea cauze politice, în urma cărora nu pot să primesc acest proiect de lege despre apropiere.

Dela terminarea discuției asupra chestiei naționale și până azi n'au avut loc astfel de dispoziții din partea guvernului, cari ar fi fost potrivite pentru pacificarea popoarelor. S'au ivit însă asemenea momente și întâmplări, cari tocmai dimpotrivă sunt foarte potrivite pentru nimicirea păcii și a bunel înțelegeri. E lucru curios, că guvernele n'au învățat din trecut și nu voiesc să încunune procesele în contra naționalităților, ori acelea procese, cărora necondiționat li se poate da acest caracter.

O voce (în centru): Au voit să ucidă pe episcopul!

Dr. Ștefan C. Pop: N'au voit să ucidă pe nimeni; cine vorbește astfel, nu cunoaște obiectul procesului.

Dacă guvernele ar fi învățat din trecut, multe răni n'ar fi poate atât de înveninate, ca acum. Intreb, ce folos a avut statul ungar din procesul memorandumului ori în timpul mai nou din procesul de înaltă trădare dela Zagreb și ce folos are din procesul schimei dela Maramurăș ori din cel al Moftinenilor ce a decurs acum de curând la Sătmar? Eu fac obiect de discuție aci numai partea politică a afacerii și astfel nu ating partea juridică nici a procesului dela Sătmar în contra moftinenilor. Ceea aparține strict justiției, să-și facă calea sa. Dar cine privește lucrurile acestea mai adânc, va înțelege numai decât, că a fost o mare greșeală politică, a pune la cale acest proces. Nici n'am să amintesc, că în cursul debaterii procesului însuși procurorul a trebuit să renunțe la acuză față de mai mulți acuzați, iar prin sentința judecătoria a absolvat numeroși acuzați.

Vreau numai să amintesc, că guvernul în afacerea acestui proces a fost foarte sovăielnic, a tot amânat afacerea și cum spune însuși episcopul Miklós, chiar el a intervenit, ca din considerare pentru pace și buna înțelegere, procesul să fie sistat. Dar guvernul n'a avut curajul să facă lucrul acesta, ci a lăsat curs liber procedurii.

On. cameră! S'a zis, că procesul acesta n'a avut caracter politic, că n'a fost aci vorbă decât de-o simplă faptă punibilă, de forță împotriva autorității și singuracilor. Dar d. procuror, negând caracterul politic al procesului, a făcut într-una politică, și încă cu astfel de persoane cari nu erau pe banca acuzaților, el căuta în lumea largă pe autorii morali și n'a căutat greșeala, unde ea de fapt există, unde a îndigat-o primatela Ioan Csernoch în discursul său din 21 Iunie 1913. Greșeala s'a săvârșit prin organizarea episcopiei.

Cei ce s'au interesat de acestea afaceri, îndeosebi de procesul Moftinenilor, au putut să vadă, ce grozav resens a pricinuit în siml poporului românesc acest proces, dar au putut să vadă și solidaritatea proțimei române. Pot să spun că pertractarea acestui proces a agitat mai mult, decât mii de adunări populare de ale noastre.

Am spus, nu vreau să atac imperiul judecătoresc, dar vreau să protestez aci în fața camerei împotriva ziarului „Budapesti Hirlap”, despre care se știe, e de notorietate publică, o cirpescie chiar și vrăbiile, că a fost scăpat dela peire de guvern, și care ziar a scris, că ori cine ar putea să fie absolvat, numai nu acel preot român, acela neapărat trebuie pedepsit, pedepsit foarte aspru. Cu un cuvânt acest ziar a îndrăznit să agite publicul și judecătoria. Protestez în contra acestui procedeu, pentru că știu că ziarul acesta a fost salvat cu banii guvernului, nu din buzunarul său propriu, ci din acelea părălute, pe cari noi le plătim. (Contraziceri).

Khuen Hédervary, Ladislau Lukács, Ștefan Tisza și toți ministrii de resort, cari au fost compețenți a se declara în chestia de revizuire a episcopiei de Hajdudorogh au promis că revizia se va face. Și totuși s'a întâmplat că guvernul nici până azi nu s'a hotărât să execute revizuirea. Din faptul acesta s'au născut cele mai mari neajunsuri, despre cari voi avea onoarea să vorbesc în decursul interpeleției mele.

Dați-mi voie acum să ating o chestie delicată. Partidul nostru are prea puțină influință la dirijarea politicii externe. Guvernul n'a ținut de cuvânt, ca să fie reprezentat în delegațiunile măcar printr'un singur membru al său, acel partid, care a stat cu credință în cameră împlinindu-și cu obiectivitate datorința sa opozițională, ba ce e mai mult nu ni s'a dat vre-un singur loc nici în comisia emisă în chestia noului proiect a codului civil, cu toate că partidul nostru are și bărbați iuriști. Guvernul n'a reflectat la noi, n'a aflat de cuvânt să asculte părerile noastre referitoare la raporturile de drept specifice ale poporului nostru, pe cari Ungurii nu le cunosc. Noi răbdăm încă în această sesiune, ca să fim excluși din toate comisiile.

On. cameră! Noi n'avem nici o ingerință în afacerile politice externe. În delegațiunea ungară o ratorii festivi ai opoziției, îndeosebi contele Apponyi Albert nu numai nu admite, că consolidarea internă ar avea vre-o influință asupra politicii externe, ar chestia românească în ori ce referință ar putea să aibă vre-o importanță pentru politica externă, dar el nu suferă nici chiar aceea, ca Austriacii să se amestece în ori ce formă cu privire

la chestia naționalităților, ba merge mai departe și-i ia în nume de rău stimatului meu coleg deputat George Lukács, că a putut zice, că politica de naționalități poate influența relațiile noastre cu România. Nu-i permis deci să spuă nici aceea, că pentru bunele relații externe are o însemnătate oarecare politica bună internă.

Trăim între împrejurări curioase. Dacă cetim cele întâmplate în delegațiunea ungară și în delegațiunea austriacă, putem concluda la o adorabilă bunăînțelegere! Nu numai contele Apponyi Albert, ci chiar și contele Ștefan Tisza protestează în contra afirmațiunii, că constelațiunile externe ar fi în vre-o legătură cu politica internă.

Domnii numiți, firește, ușor au putut să ajungă la înțelegere, dar ei nu se înțeleg cu frații Austrieci. Încă astătoamnă mi-am luat voie într'un discurs să relev o vorbire rostită în delegațiunea austriacă și voi îndrăzni și acum să amintesc cele petrecute în delegațiuni, pentru ca să se evidențieze cu deplină claritate, că politica aceasta este fățiș opusă politicii austriace. Contele Apponyi Albert spune (cetește): Mai are o singură observare; nu vrea să scape prima ocaziune pentru de a ridica protest, că în delegațiunea austriacă, și încă din parte foarte respectabilă, cu preveniența, care se explică prin poziția și aprofundarea politică a bărbaților cari au vorbit în această direcțiune, dar totuși s'au dat sfaturi privitoare la politica de naționalități a Ungariei. Ba ce e mai mult Apponyi a ridicat și o amenințare, că adevă că ar face ei dacă noi ne-am amesteca în afacerile interne ale Austriei privitor la Italia?

Nici nu întreb, ce s'ar întâmpla, dacă contele Albert Apponyi s'ar amesteca în afacerile interne ale Austriei cu referință la amiciția Italiei, căci contele Apponyi ar putea să afle, că în Austria cea mult mai mare, mult mai puternică celor 300.000 de Italieni li se ridică universitate...

Cserny Károly: Mai mulți de 1 milion!

Ștefan C. Pop: deci probabil chemarea lui ar fi să oprească pe Austriaci ca să ridice acestora universitate, căci el în sufletul său e revoltat, că în Ungaria exclusiv din considerațiuni externe s'a dat deja o ordinațiune, care admite, ca rugăciunile și religiunea să o poată învăța oricine în limba sa maternă. Amestecul său deci în afacerile austriece n'ar putea avea alt înțeles, decât să oprească guvernul austriac dela astfel de dispozițiuni, cari pot să contribuie la liniștirea și pacea internă a popoarelor.

Să vedem ce se întâmplă în delegațiunea austriacă. E curios, iar trebuie să mă provoc la „Neue Freie Presse”, care a fost energic apăsătoriată din partea domnului ministru președinte astătoamnă, dar care de o vreme este foarte imblanzită față de guvern, dar totuși referitor la politica externă și la România scrie tot ca mai înainte și profesează aceleași vederi. Acest ziar constată, ceea ce se poate de altfel constata din fapte, că referențele de externe marchizul Bacquehem e de aceeași părere cu Clam-Martinitz, de aceeași părere cu Baehrenreiter, care acolo...

Președ.: Domnule deputat! Eu credeam, că dv. voiți a face așa o observare fugitivă asupra acestui obiect. După ce văd însă, că ai de gând să tratezi în amănunte cele întâmplate în delegațiunea austriacă, trebuie să vă rog să omiteți lucrul acesta din expunerile dv. (Aprobări).

Șt. C. Pop: Proiectul despre apropiere e o chestie de încredere. Am spus la începutul vorbirii mele, că noi suntem aduși în imposibilitate a ne spune vederile în delegațiuni. După ce pe noi chestia asta ne interesează foarte deaproape, eu am datorința și îndreptățirea să arăt că în chestia politicii externe cele două delegațiuni nu se înțeleg și asta n'o pot face altfel, decât provocându-mă la exemple și reproducând din discursurile rostite acolo. Drept aceea, respectând pe deplin advertisementul dlui președinte, îndrăznesc totuși a constata, că absolut nu m'am abătut dela obiect.

Delgațiunile discută afacerile obștești. Fără iuxtapunerea contrastelor imi este imposibil a dovedi, că în ce privește politica externă și România, delegațiunea ungară și cea austriacă nu au aceeași vedere, căci în delegațiunea austriacă s'a accentuat hotărât, că prietenia României trebuie câștigată cu orice pret. (Mișcare și strigăte: Cu orice pret?)

Scuzați, eu înțeleg sub „orice pret” considerarea acelor condiții, cari au fost totdeauna

respectate din partea României. Căci vreau să vă aduc aminte un singur lucru: România între toate împrejurările a rămas credincioasă monarhiei. Vă reamintesc timpul anexiunii, când noi ne aflam sub impresia legii lui Apponyi, când opinia publică românească aici în patrie și afară din patrie era consternată, cu toate acestea România a stat neclintită lângă monarhie. Cine vede evenimentele, va mărturisi pentru mine. Și ce vedem? Azi chiar și opoziția maghiară recunoaște, că față de România politica noastră externă n'a fost așa cum ar fi trebuit să fie, nu i-a sprijinit planurile așa, cum ar fi trebuit și în chestia revizuirii a susținut un astfel de punct de vedere, care a fost părăsit de toate celelalte state. Nu eu o spun aceasta, au susținut-o în delegațiunea ungară însuși Maghiarii.

Iată, On. cameră, discursul principelui de Windischgrätz. (Cetește): „Cel ce în timpul din urmă a urmărit cu atențiune foile românești, acela nu poate fi în dubietate asupra efectului dezolant, pe care l'a pricinuit direct procedura organelor noastre de externe”.

Tot asta a spus-o și Ștefan Rakovszki. Iar în delegațiunea austriacă s'a ridicat formală acuză în contra conducerii externe și este curios că în ce privește pe Români Clam-Martinitz și Bacquehem sunt de aceeași părere, ceea ce amintește și „Neue Freie Presse” cu un fel de impunsături: „Das Interessanteste und für den Minister Aussen Schmerzliche aber war, dass Marquis Bacquehem seine Zustimmung zu den Aeusserungen des Grafen Clam-Martinitz über Romänien zum Ausdruck brachte”. Inșuș d. Bahrenreiter, care este o celebritate a parlamentului austriac, care a avut rol conducător și care oricând poate eventual să ajungă iar la asemenea rol, foarte fin, dar totuși cu absolută claritate i-a spus guvernului ungar, că trebuie să cultiveze cele mai bune raporturi cu România, că interese mari monarhice atarnă dela aceste bune raporturi, căci Ungaria să nu uite, că acel drum duce din Viena la București prin Budapesta. Recunoaște el însuși, că chestia națională e o chestie internă, dar totuși crede de cuviință a reliefa efectele acestei chestii asupra afacerilor externe. Eu îmi apropiez în această chestie punctul de vedere al Austriacilor, dar îndrănesc a-mi desfășura și vederile mele proprii.

Să scuzați, dar opinia publică românească nu se poate negliga. Opinia publică are putere în România, asta o știe preabine ori și cine, și nu se poate tracta cu parlamentul românesc și cu opinia publică românească cu așa dispreț, cum se face la noi; guvernele României între orice împrejurări totdeauna trebuie să țină cont de opinia publică. Dacă contele Apponyi Albert excepționează chiar și constatarea, că o politică internă mai pacinică e folositoare politice externe, deoarece apropiere pe Români de monarhie, dacă și asta este păcat, atunci trebuie să constat, că opoziția în delegațiunea ungară nu a voit pacea, nu a voit înțelegerea, ci neînțelegerea. Veți zice, că și dincolo se fac greșeli, iată, ziceți, spre pildă liga. Ei, orice acțiune naște reacțiune. Vă aduc aminte, domnilor, că Liga românească n'a existat câtă vreme n'a existat „Kulturegylet”-ul din Cluj.

Această asociație sovină a început lupta în contra Românilor, profesori universitari unguri au exoperat ca să se disolve societatea științifică-socială română „Julia” din Cluj, tot de acolo a început lupta și în contra academiei de drepturi, de acolo s'a aruncat tăciunele discordiei și din asta s'a născut Liga în România, care niciodată nu s'a luptat cu asemenea arme. Cine zice, că în România pe cale artificială se nutrește ura împotriva Ungariei, spune un neadevăr, căci acolo se aude numai ecoul celor ce se întâmplă aici. (Zgomot în centru.) Despre fapte necontrolabile nu mă pot declara.

On. cameră! În cursul desbaterilor bugetare un coleg al nostru a luat cuvântul și firește a ce privește politica externă a afirmat ceea ce afirmăm noi toți, că noi suntem credincioși patriei și tronului; noi niciodată n'am acuzat pe Maghiari, dar d. ministru președinte a uzat de acest prilej, și fără nici un incident ori provocare s'a năpustit asupra unui coleg deputat al nostru în temeiul unui moment, a cărui origine, o știe și d. ministru-președinte, e foarte problematică.

On. cameră! În cursul tratativelor cu d. ministru președinte, a recunoscut-o el însuși, noi în toate privințele am dovedit cea mai perfectă loialitate. Cred că putem acum să mărturisim asta. Noi am luptat cu armele cele mai loiale. Am fost foarte surprinși, că contele Ștefan Tisza a luat cuvântul și a voit să blameze convingerile politice ale colegului nostru. Am fost surprinși mai ales, fiindcă Alexandru Vaida a făcut și alte dați declarațiunile de acum. Înțeleg atacul d-lui ministru-președinte câtă vreme îi lipsește informațiunile. Dar după ce s'a deslușit și s'a învederat ce mahinațiuni s'au întâmplat, regret foarte mult, că perseverență lângă punctul său de vedere și din acest motiv, ca prin ziare, astfel declarăm și aci, că noi în privința aceasta ne identificăm cu colegul nostru și regretăm adânc, că d. ministru-președinte s'a lăsat răpit și s'a luptat cu astfel de mijloace, pe cari nu le-am fi putut presupune la dânsul.

Pentru că, mă rog de iertare, eu sunt în casa aceasta, un agent provocator întotdeauna imi poate trimite o scrisoare și cea scrisoare ori când se poate sechestra; însă protestez și protestezăz onoarea publică să făurească cineva vre-odată din aceasta armă împotriva oamenilor cinștiți, cari întotdeauna și-au dat pe față convingerea politică. Pot să-l asigur pe stimatul domn prim-ministru, că la noi deocamdată nu se pot prinde rusofili, nici chiar când se operează cu ajutorul Duliskovicsilor. Deoarece e foarte natural, că dacă un Duliskovics se duce la contele Bobrinsky și eventual îi minte: uite domnule, Vaida asta e unul dintre cei mai mari rusofili, fii bun dă-mi o scrisoare de recomandare către el și atunci Bobrinsky i-ar da câteva șire de recomandare — zic, e foarte natural că din aceasta nu se poate face armă împotriva noastră, ba cred că nu e demn și nici nu e compatibil cu demnitatea mare a domnului prim-ministru.

Onor. cameră! Voi enumera toate momentele, cari au intervenit dela desbaterile din urmă, ca să arăt cât de mult au înrăutățit situația chiar dispozițiile guvernului.

Printre cele mai noi mijloace de luptă primul loc îl ocupă arondarea circumscripțiilor electorale. Aceasta va fi într'adevăr o operă monumentală, la care deja am și primit invitații să ne abonăm. Când harta va vedea lumina tiparului, Europa la vederea ei își va spune cuvântul, cât de splendid a aranjat domnul ministru președinte cu ministrul său de interne circumscripțiile electorale.

Nu vreau să vorbesc pro domo, dar am drept să vorbesc la acest obiect. La alegerile din urmă, de fapt, în toată Ungaria numai o singură circumscripție a învins corupțiunea, respective corupțiunea numai în o singură circumscripție nu a luat lupta — și aceasta a fost circumscripția Șiriei. Va să zică în lungul și tatal Ungariei, unde locuiesc circa 3.400.000 de Români, singură circumscripția Șiriei a îndrăznit să trimită în parlament un deputat cât se poate de pașnic. (Iaritate.)

Iar dl prim-ministru și dl ministru de interne au avut de grijă să desmembreze în primul rând această circumscripție și încă așa, ca nici un pământean să nu mai afe vreodată din cari părți a fost compusă mai înainte această circumscripție. Din cele 22 comune au rupt 17 comune ro-

mânești, în schimb au încorporat la această circumscripție comune maghiare și germane, ca să fie asigurat pentru toate timpurile, că aci Români să nu fie în majoritate.

La timpul său voi căuta să vă arăt harta comitatului Caraș-Severin pentru ca să ilustrez că votizarea astfel descentralizată merge cu mult mai greu și e cu mult mai costisitoare, de cum a fost mai înainte prin centralizare. Acum doar atât mai amintesc, că circumscripția venerabilului nostru președinte așa i-a amplificat-o dl prim-ministru și dl ministru de interne, încât se extinde dela hotarul com. Cojoanca până la hotarul com. Sătmăr; o astfel de circumscripție, despre care președintele nostru poate spune pe drept, că cea mai mare circumscripție din țară e a lui. (Iaritate și întrerupere la dreapta: Va fi și încrederea mai mare!)

Am auzit și de arondarea din com. Sălăgi, despre care însă cu mai multă competență voi putea vorbi numai după ce voi vedea harta.

Onor. cameră! Câte de toate nu am gândit, pentru că ne delectăm până la sfârșit la desbaterea legii electorale, nu mai puțin și la statuirea circumscripțiilor — totuși nu am crezut că d. prim ministru va proceda nu cu bunăvoință, însă atât de vătămător la noua împărțire. Căci pe lângă aceea că a suprimat circumscripții întregi, atât de evident își face de răs planul înaintea lumii, încât noi nici nu mai trebuie să agităm, nu trebuie să calomniem Ungaria înaintea străinătății, ajunge să arătăm hărțile și numele comunelor conglomerate de d. ministru de interne.

Am avut îndrăzneala să spun că în cuvântarea mea voi aminti exclusiv momente noi, cari au intervenit de pe la 20, respective dela sfârșitul lui Martie. Cred că pomelnicul acestora — cum se zice românește — e așa de lung, încât înaintea tuturora va părea motivat când declar, că nu primesc proiectul legii de apropiere.

Contele Ștefan Tisza a răspuns imediat deputatului nostru. Nu vrea să discute acum politica externă a monarhiei, va face aceasta în delegațiuni. Reflectează numai la afirmația dlui Dr. Șt. C. Pop că ar exista neînțelegeri cu privire la politica externă între delegațiunea ungară și cea austriacă. Dânsul crede că acestea neînțelegeri nu există. În majoritatea lor delegațiunea ungară și austriacă aprobă politica externă a monarhiei.

D. deputat Pop vorbește de loialitatea, pe care comitetul național a dovedit-o la tratativele cu dânsul. „Eu” — zice contele Tisza — „am vorbit numai de loialitatea domnilor, cu cari am pertractat direct. Cu ceilalți n'am vorbit și constatările mele cu loialitatea nici nu se refer la aceia.”

Își susține și acum punctul de vedere în chestia Vaida. Regretă că comitetul național se identifică cu dânsul. Spune că n'a intenționat nici o nedreptate față de Români la arondarea circumscripțiilor electorale. Relevează faptul cu ordinațiunile ministeriale referitoare la limba de catihizație, la propunerea limbei românești în școalele populare de stat. El crede că o mare parte a Românilor ar aproba pe față politica guvernului, dar stau în fața unui adevărat terorism. Amenință cu asprimea legilor pe agitatorii români.

În cursul acestui discurs contele Ștefan Tisza s'a raportat din nou și la tratativele dintre dânsul și comitetul național și a făcut declarații de extremă gravitate. A zis următoarele: „Eu știu prea bine, ce încercări s'au

MARFA NOASTRĂ INTRECE RENUMELE NOSTRU!

Moda de zi:
Crepp, Cotelé, Walpeord,
Țesături.

Deoarece ne străduim să oferim onor. muserii numai cele mai bune calități de stofe p. haine, costume și bluse în cele mai noi culori și țesături pentru prețuri soli le. — Avem în depozit: Stofe de haine, decorații, mătăsuri, dantele, achivite, paraplee, albitorii, clorapl.

(A 1957)

Magzinul de modă ANDREE și WACHNER, Sibiu, strada Cisnădiei. (Heltauergasse).

făcut pentru eşuarea tratativelor din partea acelorora, cari n'au fost dispuşi să sacrifice direcţiunea extrem naţionalistă.”

Asupra acestor cuvinte ale dlui ministru-preşedinte vom reveni. Ele sunt de mare gravitate şi din punctul de vedere al vieţii noastre interne de partid.

Tot ieri la sfârşitul şedinţei şi-a rostit d. deputat Dr. Şt. C. Pop şi interpelaţia în chestia episcopiei de Hajdudorog.

Interpelaţia o dăm în numărul nostru de mâine.

Dela »Biroul central«.

Cum se vor întocmi listele?

Cine nu poate fi alegător?

Anul acesta în luna Iunie, iar în anii viitori cel mai târziu până prin 15 Martie, comisiile pentru întocmirea listelor (összeirő küldöitség) îşi vor începe lucrările. Pentru fiecare cerc de votare se va trimite una sau două astfel de comisii din partea comisiei centrale (központi választmány) de care în fiecare comitat este câte una.

Aci, la comisiile pentru liste, trebuie să aveţi cea mai mare grijă!

Adevărat că aceste comisii trebuie să bage în listă pe fiecare are drept de vot, fără să-l mai întrebe pe el, dar nu vă lăsaţi în grija comisiei! Comisia numai darea o are din protocoalele pe cari trebuie să i le pună la îndemână primăria, (§ 55) dar nu e datoare să umble să afle, de câţi ani e cutare? ştie el scris şi ceti? fost-a el 3 sau 5 ani în slujbă? fost-a el căprar la miliţie? plăteşte dare laolaltă cu părinţii? etc. etc. Comisia, toate acestea nu le cearcă de capul ei, ba se bucură dacă nici Dvoastră nu le veţi cere.

Nu vă lăsaţi dar în grija comisiei, ca după legea cea veche. Atunci era alta. Atunci nu mai trebuia să dovedeşti fel de fel de bazaconii, cum trebuie după legea asta „nouă”. Acuma s'au născocit o mulţime de soiuri de alegători, anume ca să le ia voia la oameni să umble după dreptul ce li se cuvine.

Mergeţi dar în faţa comisiei, mai ales aceia cari aţi făcut acum examen, şi arătaţi toate documentele, după cum aţi cetit în sfaturile de până aci, şi pretindeţi să vă ia în listă! Că aţi făcut acum examen, sau că aveţi certificat de pe clasa 6 sau 4, comisia nici nu are de unde o şti, dacă nu-i dovedeţi.

Ziua anumită, când va ieşi comisia pe sate, trebuie să se dea de ştire, cu toba, sau prin publicaţii tipărite, înainte de ieşire cu 8 zile! Dacă nu se face aşa, aveţi drept de recurs, cei rămaşi din listă, din pricina asta.

lata mai cu seamă ce trebuie să ştiţi, cei ce vă prezentaţi la comisie:

1. Cine a întârziat dela examen în faţa pretorelui încă tot mai poate face examen, acuma în faţa comisiei pentru întocmirea listelor!!

Dar acuma în adevăr e ceasul cel din urmă! Şi băgaţi de seamă, că în faţa acestei comisii trebuie să aveţi la îndemână toate dovezile, în temeiul cărora vă scrie în listă. Nu mai e ca la comisia permanentă, unde nu te întrebau de altceva, decât că ştii scris şi ceti? Aci te întrebă: dacă ai fost căprar, sau dacă slujeşti de atâţia ani, etc., şi-ţi cere numai decât dovezile!

2. Comisia trebuie să ştie şi româneşte.

3. Ori cine poate fi de fată.

4. Darea se dovedeşte cu protocoalele comunale, dar e bine ca fiecare să aibă cu sine

cărţica de dare. Poate că în protocoale e scrisă mai puţin dare!

5. Pe cine se vede că e bătrân, de pl. e cărunţ şi gârbovit, nu trebuie să mai dovedească că a trecut de 30 de ani (§ 48). Vârsta se poate dovedi de altfel nu numai cu carte de botez, ci şi cu carte de cununie, cu „Miltterpass”, cu paşaport, cu cartea de slujit, şi cu alte documente (§ 48).

7. Muncitorii dela fabrici, dovedesc cu certificatul dela directorul fabricii, anii lor de slujbă. Muncitorii din prăvălii, sau dela moşii cu certificat dela stăpânul lor. Cel ce nu vrea să dea astfel de certificat, se pedepseşte aspru. (§ 53). Se primeşte şi cartea de slujbă, ca dovadă!

8. Fiecare să se întâlnească înaintea acelei comisii, unde are locuinţă, chiar şi dacă plăteşte darea în altă parte.

9. Dacă cineva şi-a pierdut numai vremelnic dreptul de alegător, dar până la sfârşitul anului iarăşi l'ar căpăta, trebuie să fie luat în listă. De pildă cineva a fost judecat, dar în anul când se fac listele i se implinesc, — după încheierea listelor; se zicem prin Decembrie — 5 ani dela împlinirea pedepsei.

Comisia centrală şi recursul.

Listele făcute pe sate, se trimit la comitat, la aşa numita comisie centrală. În faţa acestei comisii rugărilor se pot băga numai unguereşte, aşa dar nu le faceţi româneşte, nu cumva să întârziati din pricina asta.

Cine n'a fost luat în listă din partea comisiei de conscripţie, poate băga rugare la comisia centrală, ca să fie luat pe urmă în listă. La rugarea asta trebuie să alături toate documentele! După ce se hotărăşte asupra acestor rugări, comisia centrală face o listă provizorie (care se mai poate întregi) şi lista asta o trimite fiecărei comune mari, iar pentru comunele mici, fiecăru cerc notarial, spre vederea tuturor.

Incepând cu anul viitor, listele provizorii vor rămânea spre vederea tuturor din 16 Maiu până în 16 Iunie!

Vremea asta trebuie să se dea de ştire cu toba, sau cu tipărituri lipite prin sat, şi scrise româneşte.

În vremea asta ori cine poate merge să caute la primărie dacă e pus în listă sau nu, şi dacă nu e pus, negreşit să facă recurs (felszolás). Recursul trebuie făcut unguereşte, cam aşa:

Tekintetes községi Előljáróság!

Alulirott községi lakos nem vétettem fel az országyűlési választók névjegyzékébe, habár választói jogosultságom van, azon az alapon, hogy

Ennek igazolása végett csatolom hiteles okirataimat, és pedig

Kérem ezek folytán, méltóztassék felszolásomat a tek. Központi Választmányhoz felterjeszteni, hol is azt kérem, miként a választók névjegyzékébe engem is felvenni, és erről okmányaim visszaadása mellett értesíteni, méltóztassék.

Kelt
Előttünk mlnt tanuk:

Recursul acesta se bagă la acea antistie comună, unde se păstrează lista cu pricina. Antistia trebuie să dea revers (adeverinţă) că a primit recursul.

Termenul din urmă pentru înaintarea recursului este 30 Maiu şi recurs cu vorba nu se poate face. Termenul se începe cu ziua de 16 Maiu.

Dacă cineva de fapt nu a avut drept de vot, dar l'a câştigat până la 30 Maiu, acesta asemenea poate face recurs. Cineva de pildă îşi deschide prăvălie în vremea asta.

Răspunsul la recurs, comisia centrală îl dă tot în scris, şi cine nu e mulţumit cu felul cum i s'a răspuns, poate face, în termen de 15 zile,

jalbă la judecătoria administrativă. Forma e tot aşa, numai numirile se schimbă. Intitularea e: „Nagyméltóságu m. kir. Közigazgatási Biróság!” Actului i se zice „Panasz”. Se înaintează la comisia centrală.

Până la 31 Decembrie se fac listele definitive (statornice) şi se trimit: 2 exemplare la comitat, 1 exemplar la ministrul de interne, 1 exemplar la notarul public, iar comunele capătă numai aceea parte a listei, care priveşte pe locuitorii lor.

Pe lângă o taxă mică, ori cine poate cere adeverinţă despre luarea lui în listă. Mai teftin se capătă dela comitat. Plângerile trebuie făcute la judecătoria administrativă.

Cine nu poate fi alegător?

Înşirăm aci, numai piedecile cari privesc pe plugarii şi pe meseriaşii noştri.

1. Ostaşii, jandarmii şi poliştii (poliţaii) orăşeneşti şi comunali! Ostaşii nici atunci nu pot vota, când sunt chemaţi numai pe vreme mai scurtă la manevre, (nu din ziua chemării, ci din ziua intrării în slujbă!) dar în listă pot fi luaţi. Aşadar dacă cineva tocmai pe vremea când se întocmesc listele ar fi la manevre, tot trebuie să fie luat în listă, iar dacă l'au lăsat din listă, să facă recurs.

2. Nu poate fi luat în listă, cine e sub tutelă, (cine are tutor) cine e nebun, cine a bancrotat (falimentat).

3. Nici acela care trăieşte din mila satului, sau a bisericii, sau a vre-unui alt asezământ (§ 14. Cetii sfaturile de mai la vale!)

4. Timp de un an, după împlinirea pedepsei cel pedepsit cu 5 cor. pentru beţie.

5. Cel arestat şi cel pedepsit de lege (nu de pretură!) cu închisoare pentru delict sau crimă, cât timp nu şi-a împlinit pedeapsa. Cui i s'a iertat împlinirea pedepsei (pedeapsa suspendată) nu îşi pierde dreptul de vot.

6. Timp de 5 ani dela împlinire, acel pedepsit cu închisoare, pentru fărădelegi izvorite din poftă de câştig, (furtul, uzura, fraudă, delapidarea, gazda de hot), sau pentru agitaţie în contra statului.

7. Cine nu e cetăţean, sau pe cine l'a despoziat legea de dreptul de vot.

8. Cine, sau a cui nevastă, ţine casă publică.

Ori cine are drept să controleze listele provizorii, când ele sunt puse spre vedere publică, şi dacă la seama, că a fost luat în listă cutare unealtă a pretorelui, împotriva opreliştei legii, are drept să facă recurs (észrevétel) la comisia centrală, după forma arătată (§ 59). Pentru bunii Români aceasta nu e numai un drept, ci şi o datorinţă. Aveţi grijă deci fiecare, să nu ajungă în listă nevrednici. Veghiaţi, şi scoateţi din listă pe duşmanii partidului nostru!

RASPUNSURI.

DI A. P., protopop, Reghin. Da, ştim şi noi, că am întârziat niţel cu sfaturile, dar secretarului partidului nostru i-a fost peste putinţă să-şi ocupe postul înainte de 10, al lunei. De tot, încă nu am întârziat. **Examenele, după cum ştiţi, se pot face şi în faţa comisiei de conscripţie.** Sperăm să fie de folos sfaturile, pe atunci, şi pe anii viitori. Am aflat cu bucurie dela d-voastră, că în cercul Reghinului s'au supus la examen mai multe sute de Români, şi încreştăm la răvaş pe protopetorele Körössi, care a făcut examenele după perdea. Vă rugăm să ne comunicaţi totdeauna observaţiile d-voastră, şi Vă mulţămim, veseli de faptul ce ne comunicaţi, despre informaţiile noastre.

O. B. plugar în G. — Şi nepotul, care trăieşte în averea unchiului său, are drept de vot, dacă e trecut de 30 de ani, şi dacă unchiul său are drept de vot. Darea nepotului nu se cearcă! El nu are decât să dovedească, că trăieşte în averea şi în casa unchiului său. Peste tot, orice neam al bărbatului sau al nevestei, se poate folosi de dreptul acesta!!

D. N. T., preot, Bazna. — „Illetőségi bizonyítvány” nu trebuie la examenul în faţa comisiei permanente! Nici vârsta nu trebuie dovedită, resp. numai atunci trebuie dovedită vârsta de 24 de ani, dacă cineva pare la vedere tânăr de tot. (§ 48 legea electorală).

Corecte (propise) pentru examene, dictando şi caligrafe. Suta bucăţi
Cor. 1 40 plus porto postal.

Aviz şcolar — Iskolai értesítő
legat à 30 fl. bucata.

De vânzare la: **Librăria „Concordia”, Arad, Deák-Ferencz 20.**

8-ul citat însă spune apriat, că dovedirea se poate face cu orice document — carte de militar, pașaport, carte de serviciu, carte de cununie, etc. — nu numai cu extras matricular. („keresztlevél”-ul amintit de d-v.). La înștiințare, nu trebuie alăturate documentele Pretorele care le cere, săvârșește un abuz, și n'aveți decât să-l arătați la vicecomite. Documentele amintite nu sunt scutite de timbru. Legea nu lămură chestia. Gratuit e numai examenul și scutit de timbru e numai certificatul dat de comisia permanentă.

Invățător în B. — În broșura populară ce va apărea în biblioteca partidului, veți găsi lămuriri asupra felului cum trebuie date copile de certificate, de pe anuarele tipărite, sau când în registre lipsește un dat oarecare.

I. Gr. Galșa. — Meseriașii independenți cu IV clase primare nu trebuie să plătească dare de loc, adică nu se caută darea, dacă au statornic o calfă. Dacă n-au, li se cere dare directă, sau 10 cor. dintr'o specie (de pildă dare de venit, numai) sau 20 de cor. din mai multe specii (de pildă dare de venit și de chirie, etc. împreună). În broșura anunțată veți găsi amănuntele. În adevăr nu putem ști unde a bătut gândul legiuitorilor, cu limita de vârstă la 24 de ani, când dreptul de vot numai cu 30 de ani îl dă. Poate vreau să aibă datele statistice despre anii viitori, să știe cum să modifice legea după trebuințele lor particulare!

Budapesta, 16 Mai. Astăzi s'a trimis tuturor comitatelor o nouă ordonanță a ministrului de interne, în care se dă poruncă comisiilor permanente, ca să nu ceară dela cei înștiințați la examene, nici dovedirea vârstei nici dovedirea că sunt cetățeni. Totodată scutește de timbre și de competențe toate certificatele necesare pentru înscrierea în lista alegătorilor. (Biroul central al partidului nostru, va da mâne în traducere, ordonanța întregă).

Știrile zilei.

Sedința camerel.

Budapesta. — La ordinea de zi a ședinței de azi a camerei ungare a fost pus proiectul ministrului de interne privitor la împărțirea parțială a cercurilor electorale. După discursul lung al raportorului *Ioan Rakovszky*, care recomandă proiectul spre primire a luat cuvântul d. *Dr. Ștefan C. Pop*, care întreabă guvernul, că ce scop urmărește prezentând camerei această ordinație a ministrului de interne. Se dorește poate ca camera să ia această ordinație numai la cunoștință, sau se pot face încă și modificări. Oratorul conchide din discursul de ieri al primului ministru, că da, se pot face și modificări și astfel își va face obiecțiunile sale. (Discursul dlui *Dr. Ștefan C. Pop* îl vom da mâne).

Ministrul de interne *Ioan Sándor* spune că prin ordinația aceasta se are în vedere ca guvernul să nu poată lua dreptul, ce l'a dat odată. Ar dori ca opoziția să fie de față, ca să-și facă obiecțiunile, ce le accentuiază în presă privitor la acest proiect — căci guvernul le-ar fi dat atunci răspuns. Nu e adevărat că guvernul a surprins camera cu acest proiect, deoarece comisia administrativă îl discută de săptămâni de zile.

Răspunzându-i dlui *Dr. Ștefan C. Pop*, ministrul spune că nu-l adevărat, că Românii ar fi fost master tratați la împărțirea cercurilor electorale. Românii au majoritate în 27 de cercuri și dacă stările se vor îmbunătăți ei vor putea avea majoritate în 50 de cercuri. Ministrul încearcă apoi punct de punct să combată obiecțiunile dlui *Dr. Ștefan C. Pop*. Cercurile românești se extind pe un teritor mai mare fiind comunele românești foarte răslețite. Îi pare rău că nu-l poate convinge pe d. *Dr. Ștefan C. Pop*.

Camera ia după aceasta la cunoștință proiectul ministrului.

Raportorii prezentând trei proiecte de o importanță mai mică, camera se amână autorizând prezidenția să convoace ședința cea mai apropiată după buna sa chibzuială.

Sedința subcomisiei ungare pentru afacerile Bosniei și Herțegovinei.

Budapesta. — În ședința subcomisiei ungare pentru afacerile Bosniei și Herțegovinei, delegatul *Nikolits Vladimir* a stăruit pt. rezolvirea chestia de limbă în Bosnia. Ministrul comun de finanțe *Bilinsky* a dat apoi lămuriri în legătură cu diferitele întrebări ce i s'au adresat. Ministrul a promis atât rezolvirea chestiei de limbă cât și a chestiei cmeților. A accentuat apoi că vede cu bucurie o validitate a industriei maghiare în Bosnia, dar pe cale administrativă impunerea e împreună cu prea multe dificultăți.

Poincaré îl va vizita pe M. Sa Francisc Iosif.

Paris. — „Gil Blas” anunță din sursă bineinformată, că președintele Franței, d. Poincaré, îndată ce M. Sa monarhul Francisc Iosif va fi deplin însănătoșat, va călători la Viena, pentru ca să-l viziteze pe monarhul austro-ungar.

Revoluție în Albania.

Brindisi. — Principele *Udine* sosind știrea că în Albania ar fi izbucnit revoluție, a plecat cu 9 torpiloare sub conducerea lui *la Giovanni di San Medua*.

Ministrul Balogh n'are de gând să revedeze noua lege de presă.

Budapesta. — Ministrul de justiție Balogh întrebat azi pe culoarele camerei privitor la știrea lansată de presă despre revizuirea noiei legi de presă, ministru a declarat, că știrea nu e adevărată și nici prin gând nu-i trece să revedeze legea de presă.

Sedința camerii magnaților.

Budapesta. — Camera magnaților a fost convocată la o ședință pe 22 Mai, când va lua în dezbateri toate proiectele mai recent votate în camera deputaților.

O dorință a funcționarilor de stat și comitatensii.

Budapesta. — În legătură cu statificarea administrației, o delegație a funcționarilor de stat și comitatensii s'au prezentat azi la ministrul de interne *Sándor Iános*, rugându-l ca pe cale legislativă să se asigure pentru funcționari o manifestare liberă a convingerilor lor politice.

Ministrul a promis că după ce se va înfăptui statificarea administrației, se va rezolvi și această chestie.

Distrugerea orașului Tampico.

New-York. — Orașul Tampico a fost total distrus. Partea rămasă neatinsă de gloantele tunurilor insurgenților, a devastat-o total focul. După declarațiile lui *Gonzales* comandantul insurgenților cari au ajuns stăpâni pe Tampico, trupele lui *Huerta* au avut 280 morți și 600 răniți, iar insurgenții 34 morți și 128 răniți. Dintre supușii statelor străine n'a fost omorât nici unul.

După știrile sosite din Texas în lupta dela Tampico ar fi căzut 300 de oameni. *Gonzales* a promis supușilor statelor străine că garantează pentru viața lor deci să nu aibă, nici o teamă și să se reîntoarcă în oraș.

Manevre mari în Bosnia.

Viena. — În anul acesta vor avea loc manevre în stil mare în Bosnia în zilele de 24 și 27 Iunie, sub conducerea moștenitorului de tron arhiducele Francisc Ferdinand.

O rugare modestă,

care nu vă costă nici o obosală dar
Administrației noastre îi poate fi de
mare folos. — Administrația noastră
rează pe toți ceice sîrgușii și co-
mună din articolele anunțate în
foaia noastră, să amintim că firma
e edit-o în ziarul acesta.

INFORMAȚIUNI.

Arad, 15 Mai 1914.

Mersul vremii. Institutul meteorologic anunță: schimbarea temperaturii, în unele locuri plo.

Prognostic telegrafic: vreme rece.
Temperatura la amiază a fost: 14.7 C.

Serbărei naționale dela 10 Mai — după cum ni se comunică din București — i se va da anul acesta o deosebită însemnătate. Parada militară și defilarea trupelor care de obicei se făcea pe bulevardul Academiei în fața statuei lui Mihai Viteazul, anul acesta se va face pe șoseaua Kiseleff între piața Victoriei și rondul I.

Primăria capitalei va începe, în cursul săptămânei acesteia chiar, construirea pavilioanelor și tribunelor necesare.

In amintirea preotului H. Balamace. Zilele acestea s'a ținut în București adunarea generală a societății de cultură „Macedo-Română” sub președinția dlui *Dr. Leonte*. S'a luat hotărârea să se ridice un bust preotului Balamace, victima masacrelor dela Corița.

M. S. regele Carol a conferit A. S. R. prințesei Maria „Bene Merenti” cl. I, pentru merite literare și artistice.

Zidirea bisericii românești din Ierusalim. Ni se anunță din București: I. P. S. mitropolitul primit a primit dela comisiunea trimisă de curând la Ierusalim, următoarea telegramă:

„Sinodul patriarhal a aprobat zidirea bisericii române în Ierusalim”.

(ss) Arhimandrit *Dionisie*, *Dragomir Demetrescu*, *Burada* și *Lupu*.

Catastrofa din Sicilia. „Giornale d'Italia” scrie: În drum spre Linaera corespondentul nostru a întâlnit un convoi de refugiați din regiunea bantuită de cutremur. În fruntea convoiului pe o targă era o femeie grav rănită; pe urma ei venea soțul cu capul bandajat și purtând în spate un copil cu picioarele zdrobite. O altă femeie care făcea parte din acest jalnic exodiu plângea trei copii morți. Cutremurul care a secerat atâtea vieți și a semănat atâtea nenorocire, a durat numai câteva secunde, dar a fost suficient ca să distrugă sate și orașe din temelii.

La Rantaso, sat sub poalele Etniei cutremurul s'a repetat aseară din nou și pe sub pământ s'au auzit timp de câteva minute bubuituri prelungite cari au umplut populația de groază și au făcut-o să alerge pe câmp. La Arcireale pământul a crepat până la mari adâncimi. Spitalurile sunt supraîncărcate cu răniți și victimele cutremurului.

Starea școalelor din arhidieceza gr. cat. Cetim în „Unirea”: Din raportul inspectorului școlastic arhidiecezan, făcut pe a. 1912/13 despre școlii din arhidieceza gr. cat. de Alba-Iulia și Făgăraș, se constată, că în anul școlastic 1912-13 au funcționat 391 școli; n'au funcționat 33 din lipsa de învățători, iar 36 școli au fost comune cu gr. or. La oaltă sunt 460 școli.

Edificiile școlare sunt aproape toate corăspunzătoare legii.

Salariile învățătorilor s'au urcat la 477,143 cor., din cari bisericile au contribuit cu 283,107, iar statul cu 203,036 cor.

Spor mai puțin se face în științele exacte, și cu deosebire pomologia este cu totul neglijată, revizitele școlare la multe școli nu sunt întrebunțate și stau sub vechiul strat de pulbere; drept că rar se întâmplă, ca în despărțământul V și mai vârtos VI se ajungă mai mulți elevi decât I sau 2, ceea ce e cât se poate de regretabil!

La acest raport „Foaia Școlastică” ca organ de specialitate în chestiunile școlare, face următoarele observări: „Evident acest raport nu poate fi preamăgulator. Spațiul nu ne permite ca în cadrul acestor informații să cercetăm motivele, ce împiedecă mersul progresiv al educației și instrucției în școala noastră confesională, dar precum se vede chiar și din acest raport, foarte mult de dorit. S'a cerut de nenumărate ori înființarea unui post de revizor școlar înzestrat cu atribuțiunile inspectorilor de

școale, dar până controla ce s'a catolice a fost

Comemora

„România Junorele 9 searselgasse 14) zile de 3/15 M

1. Cuvânt

3/15 Mai 1848

Bărnuțiu și D

Ruso cetite de

și copilul de c

cel Mare ceti

5. a) Rossini

Othella. Credo

Aurel Costes

corul „Român

Succesul dlui

Paris, că mare

membru cores

ferință asupra

ales despre ra

român, care fa

vestit suferinte

istoriei sale.

România dator

leon, de a se f

Președintele

de științe poli

rinta, a multum

amicale către

fetei româneș

de curând înc

Concursul

mătorul apel

delean” confi

c. în ședința

iv ce se va

păi bisericii,

și institutule

Ardeal, la ca

vloiască, până

clarațiile ală

și consideră

onorifice per

Apelăm l

sport, să do

miera forte

adresa clubu

Nr. 18) iar a

mă în bani,

careia destim

onomii „Eco

lui sportiv a

Târgul de

ține în ordin

târg de oi și

și 13 Iunie

în 15 Iunie

Deputat

scrisesem că

pestrit de

cari mai în

Acum cetim

zător de zia

meseria. Îl c

în orașul Li

o școală ma

Dumnezeu c

care stăruie

Dar deputau

că-și va pier

azi le duce

mineața.

Comoară

Holleschau

nare, că pe

ascunse con

vremea vech

prietarul De

și într'adev

s'au aflat tr

galbeni de p

prietarul ex

uneori se ac

Nenoroc

București.

Mihai Vitea

rocire. Sold

Mai 1914.

UNI.

Maiu 1914.

Geologie a

unele locuri

ce.

14.7 C.

— după cum

e va da anul

rada militară

eiu se făcea

tutui lui Mi-

e pe șoseaua

lul I.

cursul sâp-

pavilioanelor

mace. Zilele

narea gene-

do-Română”

luat hotărâ-

alămace, vic-

. S. R. prin-

pentru me-

Ierusalim. Ni

mitropolitul

imisă de cu-

gramă;

zidirea bise-

romir Deme-

ale d'Italia”

ondentul no-

ți din regiu-

ea convolu-

; pe urma ei

purtând în

e. O altă fe-

alnic exodu

il care a se-

a nenorocire,

a fost sufi-

n temelii.

mei cutremu-

sub pământ

ubuituri pre-

groază și an-

cireaie pă-

ncimi. Spita-

și victimele

gr. cat. Ce-

ctorului șco-

12/13 despre

Alba-Iulia și

lastic 1912—

uncționat 33

au fost co-

școli.

toate corâs-

t la 477,143

t cu 283,107,

le exacte, și

tul neglijată,

i sunt între-

de pulbere;

pământul

multi elevi

te de regre-

ca organ

re, face ur-

st raport nu

ne permite

să cercetăm

gresiv al e-

noastră con-

și din ace-

rut de nenu-

revizor șco-

ectorilor de

școale, dar până acum nu s'a făcut nimic, iar controla ce s'a făcut și se face în școlile greco-catolice a fost și este mai mult pro forma.”

Comemorarea zilei de 315 Mai în Viena. „România Jună” va ținea în 3/16 Mai a. c. la orele 9 seara în otelul „Riedhof” (VIII Schloßgasse 14) un festival pentru comemorarea zilei de 3/15 Mai cu următorul program:

1. Cuvânt de deschidere de J. Nandriș, 2. 3/15 Mai 1848 de Octavian Deac, 3. Simeon Bărnăuș și Din „Cântarea României” de Al. Ruso cetite de Al. Isăceanu, 4. Domnița Maria și copilul de casă, episod din vremea lui Ștefan cel Mare cetit de autorul Const. Ion Creangă, 5. a) Rossini-Barbier von Sevilla, b) Verdi-Othello, Credo, c) Cântece naționale cântate de Aurel Costescu, 6. Orchestra improvizată și corul „România Jună”, 7. Terțet la mandolină.

Succesul dlui A. D. Xenopol. Se telgraflază din Paris, că marele istoric român d. A. D. Xenopol, membru corespondent al Institutului, ținând o conferință asupra diferitelor rase ale globului, și mai ales despre rassa latină, a vorbit despre poporul român, care face parte din această rassa și a povestit suferințele îndurate de acest popor în cursul istoriei sale. A amintit în termeni mișcători, că România datorează Franței, și în deosebi lui Napoleon, de a se fi putut constitui ca națiune.

Președintele societății foștilor elevi ai școlii de științe politice unde d. Xenopol a ținut conferința, a mulțumit dlui Xenopol pentru cuvintele sale amicale către Franța, în urmă a adus elogii politice românești, a cărei intelpeciuine s'a manifestat de curând încă în conflictul balcanic.

Concursul sportiv din Orăștie. Primum următorul apel: Comitetul „Clubului sportiv ardelen” conform hotărârii luată la 12 Mai n. a. c. în ședința de organizație a concursului sportiv ce se va ținea la Orăștie, roagă pe toți capiș bisericești, bărbați frunțași ai vieții publice, și institutele de credit și economii românești din Ardeal, la cari s'au adresat cu apeluri, să binevoiască, până în 13 Mai n. a. c. a retrimite declarațiile alăturate apelurilor. La caz contrar și considerăm ca și când ar fi primit rolurile onorifice pentru cari au fost rugați.

Apelăm la toți înțelegătorii și iubitorii de sport, să doneze obiecte potrivite pentru premiarea forțelor distinse. Obiectele se trimit pe adresa clubului în Cluj (Kolozsvar, str. Király Nr. 18) iar acei, cari binevoiesc a dona o sumă în bani, cât de mică, să o trimită cu indicarea destinațiunii la institutul de credit și economii „Economul” Cluj. — Comitetul „Clubului sportiv ardelen.”

Târgul de primăvară în comuna Seliste se ține în ordinea următoare: Joi în 11 Iunie n. târg de oi și porci, iar Vineri și Sămbătă în 12 și 13 Iunie târg de vite cornute și cai; Luni în 15 Iunie târg de mărfuri.

Deputat vânzător de ziare. Mai alaltăieri scrisesem că în parlamentul francez foarte împestră de alegerile recente, sunt doi deputați cari mai înainte vreme erau simpli servitori. Acum cetim că mai este și un alt deputat vânzător de ziare, care nici până azi nu și-a lăsat meseria. Il chiamă Auguste Ragheloom și e ales în orașul Lille, cu mandat socialist. Nu are nici o școală mai înaltă, dar în schimb l-a dăruit Dumnezeu cu 9 copii și o nevastă certăreață, care stăruiește de el să-și mute sărăcia în Paris. Dar deputaul nou nu se învoeste, căci se teme că-și va pierde clienții, cărora până în ziua de azi le duce frumuseț ziarul acasă în toată dimineața.

Comoară desgropată. Tradiția țaranilor din Holleschau (Germania) susținea cu încăpăținare, că pe moșia proprietarului Dortkal sunt ascunse comori mari, de un oarecare boer din vremea veche. Indemnat de mai mulți inși, proprietarul Dortkal a făcut săpături pe moșia sa și într'adevăr, la rădăcina unui arbore secular s'au aflat trei oale de lut mari, pline toate de galbeni de pe vremea lui Sigismund. Acum proprietarul exploatează alte tradiții din popor, cari uneori se adevăresc a fi foarte bănoase.

Nenorocirea dela reg. 6 Mihai Viteazul din București. Alaltăieri dimineața la regimentul 6 Mihai Viteazul s'a întâmpnat o groaznică nenorocire. Soldatul Niculae Ion din reg. 6 com. 5-a

făcea școală de mitralieze când fu împușcat din imprudență de soldatul Alexandru Tereza din acelaș regiment comp. 7-a, care tocmai încerca un revolver.

Nefericitul soldat Niculae Ion rămase mort pe loc, iar involuntarul criminal fu arestat.

Relique napoleonice. La expoziția mobilierului național din Lyon, se află mai multe obiecte cari au aparținut personal lui Napoleon I. Iată câteva din aceste obiecte: Sabia primului consul; lama e de oțel, are aur sus și argint ciselat în stilul cel mai curat. Pălăria purtată de Napoleon I, în timpul șederei sale în Sf. Elena. Arsă de soare și prăfuită, ea este ornată cu coarda în trei culori. Un mare cordon al Legiunii de onare cu crucea sa pe care împăratul o purta la Sf. Elena. O pereche de pistoale ornate cu aur și argint. Acestea sunt pistoalele, pe care în testamentul său, Napoleon le-a numit „pistoalele din Versailles”.

Aceste prețioase relique sunt admirate cu pietate de o mare mulțime de curioși.

x Primul depozit român de pian și armoniuri, T. POPOVICI, Sibiu (Nagyszeben) strada Cîsnădiei 7, ofere onoratului public român pian, pianine și armoniuri din cele mai bune fabrici din străinate în toate execuțiile cu prețurile cele mai favorabile pe lângă împachetare (ladă) gratuită și transport franco. Plătire în rate mici. Cereți catalogul depositului. (Po 1840)

x la atențiunea bolnavilor! Balsamul Mittelmann pentru stomac încetează în scurtă vreme lipsa de apetit, incuiera scaunului, durerile de cap, cărceii de stomac, arderea de stomac, apoi tot felul de boale de intestine, luând de 3-ori la zi, înainte de mâncare, câte-o lingură cafea. **Prețul 2 coroane.** Pregătește și expediază: **Eugene Mittelmann, farmacie la „Leul de aur” în Ungvár, str. Nagyhíd-u. (Ml 1621)**

x Viena când pleacă în vlegatură nu-și uită de naționalul Dirnosc-costum; pe D-Voastră ale noastre Domnișoare cari vă pregătiți să mergeți pe vară la țară Vă rugăm cu toată căldura să nu uitați portul de Tulgheș sau de Pădureancă.

Atelierul de țesături și cusături românești din Orăștie are de vânzare:

porturi de Tulgheș a cor. 55.—
porturi de Pădureancă a cor. 75.—

(A 2117—3)

x Noua farmacie din Fabricul Timișorii deschisă în 30 Aprilie se află instalată în palatul bisericești greco-catolice române din colțul străzii Re-cașului și a pieței școlii, și poartă numirea de „SF. ILIE”.

Frumosul aranjament este făcut după proiectul arhitectului Nagypál Imre din Budapesta.

ECONOMIA

Bursa de cereale din Budapesta.
(După 50 kgr.)

	— 15 Malu.
Grâu pe Malu	14.03
Grâu pe Octomvrie	12.36
Secară pe Octomvrie	9.97
Ovăș pe Octomvrie	8.27
Porumb pe Malu	7.47
Porumb pe Iulie	7.60

POSTA REDACȚIEI

„Tipografia Românească”, București. Deși ne trimiteți d-voastră broșura, totuși nu luăm notă despre ea, fiindcă nu ne interesează și nu poate interesa pe nici un cetitor de-al nostru intelpeciuinile lui Regman, secretarul lui Mangra.

A. E., Paris. Trimite adresa exactă a ziarului „Le Temps”. Sosit destul de bine. Merge mâne scrisoare. „C. St.” — București. Să trăiți și să-l mai ciopârțiți.

POSTA ADMINISTRATIEI

Dimitrie Cimponeriu, Cusțeli. Am primit în 2 Mai st. n. 7 cor. în abon.

Ambrosiu Catona, Homorog. Am primit 14 cor. în abonament până la 30 Iunie a. c.

Dr. Mihai Spariosu, Vârșet. Am primit 32 cor. în abonament pe 1914 pentru „Românul” și „Poporul Român”.

Redactor responsabil: **Constantin Sava.**

Mulțămită publică.

Tuturor acelor, cari prin participarea la înmormântarea neuitatei mele fice, prin trimiterea de flori și prin condolențe au contribuit la ușurarea nenumăratei mele dureri — pe aceasta cale aduc călduroasele mele mulțumite.

Văd. **VOLUMNIA BALTA.**

ANUNȚ.

Blurul central al partidului N. R. caută un

scriitor

care are îndemânare și la mașina de scris.

Diferitele pe adresa:

Arad, str. Zrinyi 1/a. et. I.

ANUNȚ.

La „TIMIȘIANA” institut de credit și economii în Timișoara, se află de vânzare cu condițiuni foarte favorabile, o moșie de 100 jughere pământ arător.

TI 2118

Caut

un candidat de avocat cu practică pe lângă aplicare momentană.

Dr. VASILE AVRAMESCU, avocat
Măriaradna.

Se vinde ieftin

un „Eufon” modern, fără trilităr și ace cu 20 plăci românești coruri de Vidu, soc. Carmeu și soliști români, și un aparat de bale de abur „Sanitas” în starea cea mai bună aproape nouă.

A se adresa administrației noastre.

(Cl 2121—1)

Doi băieți

tânări, cari au lucrat ca vânzatori unul în branșa drogheriei și altul în articole fotografice, se caută la magazinele

Economu & Zlatko

București, strada Paris nrul 25.

Ofertele se vor adresa însoțite de fotografie și certificate.

Ba 2122

MINISTERUL FINANTELOR
Direcțiunea Contabilității Generale a Statului
și a Datoriei Publice.
Datoria Publică.

Nr. 10659 din 21 Aprilie 1914.

PUBLICAȚIUNE

A 7-a tragere la sorți a titlurilor de rentă 4% amortibilă din 1910, împrumutul de Lei 44.199.000, se va efectua în ziua de 19 Maiu (1 Iunie) 1914, ora 10 dimineața în sala specială a Ministerului de Finanțe, conform dispozițiilor stabilite prin regulamentul publicat în „Monitorul Oficial” Nr. 245 din 7 Februarie 1906.

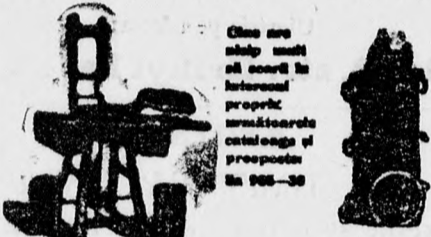
La această tragere se vor amortiza titluri în valoare nominală de Lei 263.500 în proporția următoare:

6	titluri à 5000 lei	30.000 lei
27	” ” 2500 ”	67.500 ”
95	” ” 1000 ”	95.000 ”
142	” ” 500 ”	71.000 ”
270 titluri p. o valoare nom. de		263.500

Publicul este rugat a asista la tragere.

Directorul Contabilității Gen.
a Statului și a Datoriei Publice.
D. Petrovici.

VALORIZARE de NISIP!



Cele mai multe mașini și scule în fabricarea propriilor cărămizi, țigle, țigle de ciment și ciment.

F. 3. Forme și scule pentru pregătirea articolelor de beton.
F. A. Fabricarea țiglei de beton orânduită la lucru de mână.
Ca. G. 4. Fabricarea țiglei de ciment pentru lucru de mână.
B. B. 1. Fabricarea blocurilor de beton.
C. S. 1. Fabricarea tablilor mozaic și ciment.

Să osâră totodată amănunțita gratuită a stăpînului, mergând în fața localității noastre și să examineze mașinile noastre de valorizare nisipului.

Fabrică de mașini p. industrie de nisip.
SZANTO és BECK
Ingineri
BUDAPEST, VII., Viola-utca 7.

VINURI

vechi și noi de vândut.

Adresați-vă cu toată încrederea la proprietarul de vii din Șiria (Világos) **Petru Benea**, căci Vă trimite numai vinuri bune, curate și pe lângă prețurile cele mai moderate.

Vinuri vechi din anii 1911-1912

Vin alb	82	62
Rizling	86	64
Roșu de Mins	110	100
Carbenet	115	—

Vinuri noi din anul 1913

Vin alb	50.—
Rizling	52.—
Sillen	54.—

Expediez la dorință în sticle și în cantitate mai mică vin.

Vinul să expedieze cu rambursă dela 50 litri în sus sub îngrijirea mea proprie.

Vase dau împrumut pe timp de două luni.

Pentru Calitatea vinului garantez.

No 947 **Petru Benea**
prop. și neg. de vinuri
Világos (Arad m.)

Bătăturile,

scorțoșenia pielii, urciorii de pe mâni și din față încetează în decurs de 1 zi dacă folosiți „CANNABIN”
1 sticlă 1 cor., franco
1 coroață 40 fl., 3 sticle franco 3 cor. De vânzare

la farmacia TÖRÖK, Budapesta, Király-u. 12 și la pregătitor: Dr. E. FLESCH, farmacie la „CORONĂ” în Győr.



Beutură excelentă și cu gust bun, care produce sânge. — Recomandată de medici contra boalei de anemie, lipsă de sânge, nervozitate, reconvalescență.

Influențează producerea sângelui, întărind mușchii și nervii, dă apetit fără a avea ceva urmări neplăcute asupra stomacului sau la dinți.

Prețul unei sticle mari K 3-50

” ” ” mică K 2. —

Se capătă în toate apotecile. Depozitul principal la

GUIDO FABRITIUS

Fa 1407. apotecar în Sibiu.

NIC. VINTILLA

cea mai excelentă ascuțitoare artistică și pentru scobit în Ardeal, cu putere electrică.

Am onoare a aduce la cunoștința on. publică că am înființat în SIBIU (Nagyszeben), str. Cisnădiei 43.

o ascuțitoare pentru cuțite artistice și de scobit, atelier pentru nichelare și galvanizare, după cerințele cele mai moderne, unde se execută totfelul de lucrări în această branșă; execut aparate medicale, ascuțesc și nichel. — Pentru ascuțirea bricelor, foarfecilor și mașinelor pentru tunderea părului și barbei ofer garanția cea mai mare.

Vi 1277
6 buc. briciuri trimise spre ascuțire retrimitea acasă o fac pe cheltuiala mea proprie. Nichelări, ascuțiri, reparări, lucrări de cuțitar, șlefui de sticlă pentru optică, se execută pe lângă garanția, cu prețuri ieftine. — Obiecte veritabile de oțel englez și suedez cu prețuri ieftine.

ANUNȚURI

SE PRIMESC CU PREȚURI MODERATE LA ADMINISTRAȚIA ACESTUI ZIAR. —
TELEFON: 750.

BANCA NAȚIONALĂ A ROMÂNIEI.

SITUAȚIUNE SUMARA.

1913.		1914.	
30 Aprilie		12 Aprilie	19 Aprilie
ACTIV			
204 766 028	148 144 836 } stoc metalic { aur . . . 155 864 433 } 56 621 692 } trate consid. ca aur 56 642 000 }	212 384 670	212 506 433
1 467 611	Argint și diverse monede	717 609	765 926
140 629 432	Portofoliul român și străin	198 008 728	185 448 636
29 754 067	{ 15 436 300 Impr. pe pe ef. publice 24 658 600 } 84 174 800 Impr. pe ef. publ. în ot. ort. 43 882 800 } 14 318 767 19 856 035 din care nu s'au ridicat lei 22 987 601 20 894 999 }	47 769 376	45 553 599
12 895 740	Împrumutul Statului (fără dobândă)	11 924 059	11 924 059
11 999 891	Efectele Capitalului social	11 997 174	11 972 174
17 270 977	Efectele fondului de rezervă	16 872 877	16 862 877
4 124 781	” ” amort. imobil. mobil. și mașinilor	4 045 281	4 045 281
6 420 904	Imobile	6 701 126	6 719 670
885 983	Mobilier și mașini de imprimerie	1 046 360	1 046 390
1 142 455	Cheltuieli de Administrațiune	1 006 417	1 203 826
112 620 862	Efecte și alte valori în păstrare	121 756 887	122 535 237
113 185 761	Efecte în gaj și în păstrare provizorie	133 992 327	133 615 100
40 113 701	Conturi curente	14 008 084	17 274 499
7 651 049	Conturi de valori	21 005 270	21 331 363
8 795 778	Conturi diverse	4 680 037	7 698 152
708 725 020		802 916 282	800 502 722
PASIV			
12 000 000	Capital	12 000 000	12 000 000
34 417 730	Fond de rezervă	36 894 158	36 989 408
5 069 130	Fondul amort. imobil. mobil. și mașini	5 362 828	5 383 298
393 096 720	Bilete de bancă în circulațiune	422 583 590	420 937 610
8 087 548	Dobânzi și beneficii diverse	3 392 128	3 634 464
14 679 723	Conturi curente și recipise la vedere	10 244 718	9 561 717
225 806 623	Efecte și alte valori de restituit	255 749 214	256 150 337
20 567 546	Conturi diverse	56 689 646	55 845 888
708 725 020		802 916 282	800 502 722

Taxa: Scont 6%, Dobânda 6%

CELE MAI EXCELENTE CEASURI DE TURN

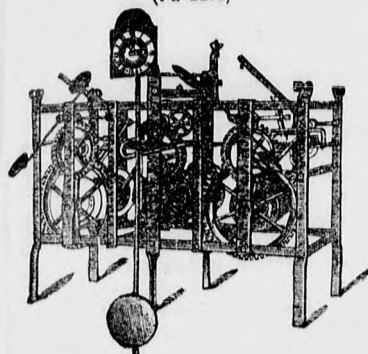
(Pa 2103)

execută din oțel, fier și aramă precum și repararea precisă a acestora pe lângă garanță.

Papp Kálmán

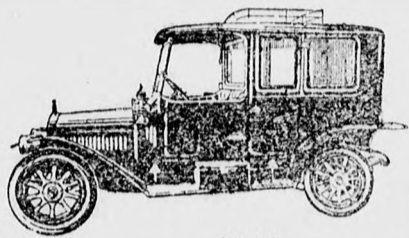
fabricant de ceasuri pentru turn
Temesvár-Gyárváros, Fő-u. 34

— Prospekte gratis. —
La dorință merg pe cheltuiala mea la fața locului.



LITTMANN RÓBERT

ATELIER PENRU REPARAREA AUTOMOBILELOR, MOTOARELOR, MAȘINELOR DE SCRIS, GRAMOFOANELOR ȘI TOT FELUL DE INSTRUMENTE.
BRAȘOV, HOSSZÚ-UTCA NR. 24.
PRIMEȘTE TOT FELUL DE LUCRĂRI ÎN BRANȘĂ.



EXECUTARE PUNCTUALĂ ȘI PERFECTĂ

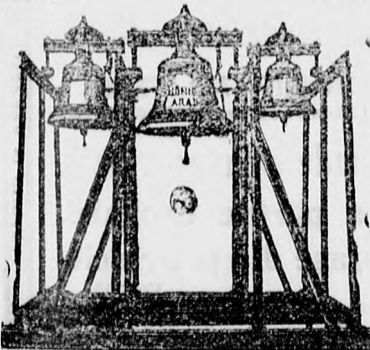
PREȚURI CONVENABILE. GARANȚIE.

(Li 1973)

O nouă invențiune de clopote!

Clopotul rezonator brevetat
Ho 1892

este alcătuit așa că fortifică nu numai un sunet, ci și alt sunet armonice și astfel **asemenitor acordului** dă un sunet plin, puternic și sărbătoresc precum și adâne.



Echipamente p. clopote de fer
Staluri " " " "
Prospekte și preliminar de spese gratis.

Friederich Hönig

fabrică de clopote brevetată
Arad, str. Rákoczi nr. 11-28.

Dacă voești

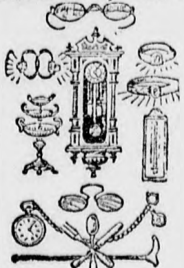
să cumperi bijuterii moderne și veritabile, adresează-te firmel:

Slepák A.

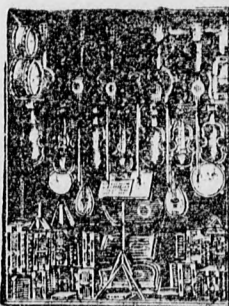
bijutier, ceasornicar și auritor

MAROSVÁSÁRHELY, Széchenyi-tér nrul 41.

Magazin de ceasuri elvețiene, de aur, argint, oțel, nichel p. buzunar și ceasuri cu pendulă. — Bijuterii fine și brillante, obiecte de lux veritabile de argint și argint de China, obiecte optice.



În marele meu atelier se execută tot felul de bijuterii și se reparază cu specialitate bijuterii și ceasuri. — Prețuri convenabile, serviciu prompt. Se 2072



(Ba 1586)



Primul, unicul fabricant de instrumente muzicale în SIBIIU. — Specializat în confecționarea de violine.

Babós Béla

Sibiiu, mai înainte Piața mică 24, acuz str. Urezeului (Reisbergasse) 2.

Depozit bogat și bine asortat în violine de școală precum și în violine de maeștra vechi și noue, citere, clarinete, de metal de suflat armonice și părțile lor constitutive ș. a. m.

Gramofoane și plăci

în cea mai mare alegere. — Coarde din strălucitate cu garanță quiet curat. — Reparaturi se execută prompt și în mod artistic. Cereți catalog gratis și franco.

În mai multe rânduri decorat. ■ Fondat în anul 1884



Heckenast János

constructor de altare, sculptor și Szombathely. Restauratorul diecezei de

Pregătește: iconostase, altare, amvoane, cripte, statui sfinte și întregul aranjament bisericesc, în orice stil, conform pretenziunilor artistice și pe lângă prețuri convenabile. Se recomandă la renovarea altarelor vechi. — Planuri și cataloage trimit gratuit precum și primirea muncii o face pe spesele sale proprii. Primește spre aurire tot ce se ține de această branșă. He 1402

Prețuri moderate. ■ Condițiuni favorabile de plată.

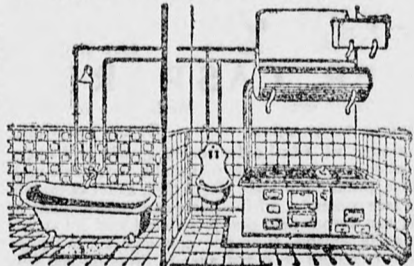
VASILIE POPOVICIU

Po 1960

atelier de lăcătușerie de artă edificei și instalațiuni de apaducte

SIBIIU str. Anna nrul 11 și str. Gușterii nr. 75. (Nagyszeben) (Casa proprie).

Primește orice lucrări de branșă aceasta precum: strângerea cu fier a zidurilor, pregătirea de porți și garduri de fier, balcoane, trepti, îngrădituri de morminte, cămine și cuptoare etc. executate artistic și prompt. Primește totodată spre efectuare totfelul de reparaturi atingătoare de branșă aceasta pe lângă prețuri ieftine și serviciu punctual.



Carl Stürner

funar

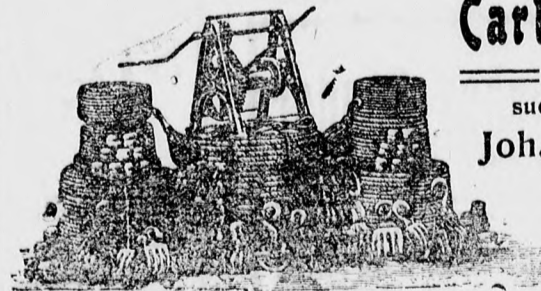
succesorul lui

Joh. Onger's

SIBIIU

Hermannstadt

Saggasse 22.



■ Oferă lucrări de cânepă curată: funii pentru transmisiuni, funii pentru care, legătoare, ștreanguri, căpeștre, cingătoare ațe pentru rolete, ațe pentru saci etc.
■ MARE ASORTIMENT DE AȚE ȘI FUNĂRII.
Revânzătorii primesc rabat! Su 2069



Pe terenul industriei de ghetе în patrie locul prim II ocupă renumitele

Ghete „TURUL”



Nr. 250. Ghete Chevreau cu
sireturi . . . cor. 10.—
Nr. 287. Chevreau Goodyear
pretul . . . cor. 13.—
Nr. 6095 Chevreau Goodyear
calit. I. . . cor. 16.—

**Fabrica de
ghete TURUL
soc. pe acții e
cea mai mare
fabrică de
ghete în mo-
narhie.**

**Depozitul principal
A R A D
palatul minorilor.**



Nr. 92. Ghete de Box cu si-
returi . . . cor. 10-50
Nr. 80 și Jum. Ghete Che-
vreau cu sireturi c. 11—
Nr. 6085 Ghete Box cu si-
returi American Style 12—
Nr. 110 Chevreau Goodyear
pretul . . . cor. 16—



Nr. 405 Ghete Chevreau Ju-
mătăți cu nasturi c. 9—
Nr. 483 Chevreau Goodyear
pretul . . . cor. 11-50
Nr. 415 Ghete Chevreau Go-
odyear calit. I cor. 14—



Nr. 349 Ghete Chevreau cu nasturi . . . cor. 11—
Nr. 346 Ghete Chevreau Goodyear brune . . . cor. 12—
Nr. 362 Ghete Chevreau Goodyear . . . cor. 14-50
Nr. 1555 Ghete de lac cu pânză . . . cor. 16-50

He 1902

VIȚĂ AMERICANĂ ALTOITĂ
He 1429

precum și viță americană pentru altoit, cu și fără rădăcini, în diferite varietăți furnizează renumita și de mulți ani recunoscută ca cea mai de încredere pepinieră.

FR. CASPARI
(Nagyküküllő vm.) Mediaș. — Medgyes.
Serviciu conștințios. Soluri garantate.
Catalogul se trimite la cerere gratis și franco. În catalog sunt publicate mai multe scrisori de mulțumire, primite din toate părțile țării, astfel că înainte de a face comanda, oricine poate cere informațiuni în scris sau verbal dela dnl proprietari cari mi-au trimis acele scrisori și se pot convinge astfel de absoluta încredere ce o pot avea în firma de mai sus.

Mo 1222
TELEFON: 11-75.

Mokos Sándor
VOPȘTEȘI CURĂȚEȘI

Primește spre vopsire și curățire chimică haine de femei, bărbați și copii. Pentru comoditatea on. public am deschis o prăvălie în Zöldfa-Passage nr. 93. — Spăl gulere și manșete în mod ineccepționabil.

Fabrica: strada Körös nrul 13.
Localuri colective: în Zöldfa-Passage nr 93 și în str. Rákocsi 7.
— Prețuri fixe! —

Mokos Sándor
Oradea-mare (Nagyvárad).

Kovald Péter és Fia
atelier pentru vopsitoria de stufe, tort și blane, curățire chimică și spălătorie cu aburi

BUDAPEST, atelier și prăvălie principală în bul. VII., Szövetség-utca 35-37.
TELEFON: József 18—00 și József 15—71.

Secție postală deosebită pentru comanda din provincie.
Stabilimente colectoare în toate părțile capitalei.
Reprezentanți în cele mai multe orașe din provincie.
Ko 1612

STEFAN SLADEK jun. fabrică de mobile
VÂRȘET, strada Kudritzner n-rul 44—46.

Cea mai renumită mare fabrică de mobile din sudul Ungariei (VERSECZ).

Ma 118—120

Pregătește mobilele cele mai moderne și luxoase cu prețuri foarte moderate.

Mare depozit de piano excelente, covorașe, perdele, țesături foarte fine și mașini de cusut.

Tiparul tipografiei „Concordia” societate pe acții în Arad. — Editor-responsabil: Atanasie Hălmăglan.

Singurele băi (scalde) și ape minerale românești în Ungaria.

Băile dela Sângeorgiul-român (Óláhsszentgyörgy, Beszterecz-Nászod megye) cu apele minerale „HEBE”.

La poalele munților nordice ai Transilvaniei în o vale romantică cu climă subalpină, se află comuna curat românească Sângeorgiul-român, în a cărei proprietate sunt izvoarele de apă minerală, care în comerț poartă numele de „HEBE”.

Apa „HEBE”, pentru cantitatea mare de carbonat de sodiu, clorure metalice și acid carbonic ce conține, ocupă loc de frunte între cele mai renumite ape minerale din Europa. Se întrebuițează ca cură de beut cu cel mai mare succes la toate boalele acute și cronice de stomac și intestine, la constipație cronică, la iperemie de ficat, la disolvarea pietrelor de beșică, biliare și de rinichi, la emoroide, la benoragie și catare de mitră.

Ca baie (scaldă) influențează minunat resorbirea exudatelor pleuritice, peritonitice, parametricice etc. precum și deosebitele boale de piele.

Băile se deschid la 15 Maiu st. n.

O mulțime de odăi corăspunzător mobilate stau la dispoziția publicului cu prețul de 2—5 cor la zi, în hotel și vile.

Înainte de sezonul mare, dela deschidere până la 15 Iunie și după sezonul mare, dela 25 August până la 30 Septembrie, atât la băi cât și la odăi se dă o reducere de 30%.

Bucătărie foarte bună și ieftină.

Onoratului public îi stau la dispoziție: jurnale, bibliotecă, piano și tenis, Parc și alea (promenadă) pe terenul băilor. Locuri de excursiune în înalții munți din vecinătate. Muzică permanentă.

Prețul unei băi calde de clasa I. K. 1-20
" " " " " " II. 1 cor.

Calea ferată are stațiunea în loc, unde în orice timp stau trăsuri comode la dispoziția onor. public.

Prospecte trimite franco.

Dirrecțiunea băilor.

(So 2110)

Băile și apele minerale sunt luate în întreprindere de soc. pe acții curat românească „HEBE”.
Prezidentul dirrecțiunii: Dr. TEODOR MIHALI.

Anal
ABONAM
Pe un an . . .
Pe jumătate a
Pe 3 luni . . .
Pe o lună . . .
Pentru Ro
străln
Pe un an
Tele
pentru oraș
Nr.
C
Poporul
oare prin ac
ad
a partidului
bei interioar
în Alba-
a. în sala ho
1. Cons
2. Situa
3. Lege
4. Drep
5. Situa
nesc.
6. Orga
mân, din co
7. Ever
Dat în A
Teius, Uioa
1914.
Dion. Adan
Anca, Al.
nic, Val. B
George Bă
Blăjan, Io
Cacoveanu
Circa, Dr.
stea, Proc
stea, Al. L
Dancu, Dr
cild, Dion.
ca, Dr. C
vid, Nic. I
fil Fauru,
rean, Dr.
Frățilă, I.
Goia, J. G
Vas. Hen
Lascu I. N
Limboiu,
veiu, I. M
Iuliu Mar
Marciac,
Marcu, E
Sim. Mic
Aur. Mol
tani, Dr.
Jacob Mu
Muțiu, E
colae, Dr
țiu, Nic.
dace, J.
Patiția, I
Pipoș, A
Pop, E.
St. Pop,
Rusan, M
șian, Dr.
pdean,
I. Simul
Teculesc
V